

2279

సామెతలు

భూతయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక

సంపాదకుడు: విద్యాన్ బుల్లసు సీతారామశాస్త్రి.

సంపుటము 3

రాజమహేంద్రవరము 1-8-1980

సంచికలు 18, 19

—* ఈ సంచికలో

- 1) ముక్కుతిమ్మనార్యుని ముద్దుపలుకు.
- 2) శ్రీ శ్రీ కవిత - అధివాస్తవికత.
- 3) మేలుకొలుపులు.
- 4) ఋషి కవి అవుతాడా? కవి ఋషి కావాలా?
- 5) పంచాంగ రచనలో వైరుధ్యాలు.
- 6) రామాయణానికి ఊపిరి ఊర్మిళ.
- 7) ఆధునిక సాహిత్యంలో అంధయుగం ?
ఉవఃకిరణాలు - ఒక ప్రామాణిక గ్రంథమేనా ?
- 8) గ్రంథసమాలోచన - ఆచార్య నాగార్జునుడు.
- 9) ఈపక్షంలో.

16—8—1980 సంచికలో ఋకుభూష, వేదకాస్త్ర పరిషత్తువారికి విడపర్తి సిద్ధాంతి సోదరుల వాస్తవ కథనము, ఉత్తపదాలు వైకీప్ర్యము, అమృతమాల్యద ఋకువర్ణన, ప్రభోద చంద్రోదయం మొదలగునవి ఉంటాయి.

—* 1, 16 తేదీలలో ప్రచురింపబడును *

చందా :

సంవత్సరమునకు రూ. 10—00.

అర్థసంవత్సరమునకు రూ. 5—00.

విశిష్టత 50 రూ.

★ స మా లో చ న ★

* జాతీయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక *

సంపాదకుడు : విద్వాన్ బులుసు సీతారామశాస్త్రి

Retired Telugu Lecturer, V. T. J. College, Rajahmundry.

సంపుటము 8

రాజమహేంద్రవరము 1-8-1980

సంచికలు 18 19

ముక్కు తిమ్మనార్యుని ముద్దుపలుకు

— శ్రీ వి. వి. శర్మ, ఎం. ఏ

‘అల్లసానివాని అల్లిక జిగిబిగి
ముక్కు తిమ్మనార్య ముద్దు పలుకు
పొందురింగ విభుని పదగుంభనంబును
కాకిమాన గాయ నీక తగురె’

ఇది చిరకాలమునుండి ఆంధ్ర సాహిత్యమున విసబడుచున్న చాటువు. దీని పుట్టుఫూహోత్పత్తిరములు తెలియకున్నను కాకిమానిరాయడు ఇతివృత్తి నిర్వహణలో పెద్దనకు, ముద్దుగా కవిత్వము చెప్పటలో నందితిమ్మనకు, పదప్రయోగ విషయమున పొందురింగ విభునకు సాటి వాడని తెలియుచున్నది.

ముక్కు తిమ్మన అసలుపేరు నంది తిమ్మన. రాయల కొలువులో తిమ్మన నామ ధారులు మిగ్గురు. తిమ్మరుసు, వాకిటి కావలి తిమ్మన, తిమ్మకవి. మిగిలిన ఇద్దరి నుండి తిమ్మకవిని పృథక్కరించుటకై పెద్దముక్కుగల తిమ్మనను జనులు ముక్కు తిమ్మన యని క్యవహరించి యుందు రని కొందరు విమర్శకుల యూహ.

కృతిపతి పలుకులు, ఆశ్యాసాద్యంత పద్యగద్యలు కవి తన కవిత్వ లక్షణానుభవ చూపుతావులు. తిమ్మన స్వయముగా రచించి కృతి నర్పించుటచే పారిజాతాప

హరణ గ్రంథమున కృతిపతి పలుకులు లేవు. పంచమాశ్వాసమానందలి

సీ॥ కాళికగోత్ర విఖ్యాతుఁ డాప స్తంబ
నాత్రుఁ డార్యేల పవిత్రకులుడు’

(108)

అను పద్యము తిమ్మన గోత్ర నామములను తల్లిదండ్రులను, మేనమామ యగు మలయ మారుతకవిని తెలుపుచున్నది. తిమ్మనకు గుజన విధేయుడు, సకల విద్యా వివేక చతురుడు, కవపరాధనమతి యను విశేష గణములు కనబడుచున్నవి.

ముక్కు తిమ్మనార్యుని ముద్దుపలుకులను పరికించుట ఈ వ్యాసోద్దేశము. ముద్దు అనుపదమునకు మంబనము, ముద్ర మొదలగు అర్థములే కాక మనోజ్ఞత, మనోజ్ఞము అను అర్థముల కూడ ఉన్నవి కదా! అపుడు తిమ్మన పలుకు మనోజ్ఞముగా నుండు నని యర్థమువచ్చును. తిమ్మన సరస్వతీ స్తుతి చేయుచు ఆమె పలుకుల కిడివి ‘మృదుగీతికా పరిగతి ధ్వని వైఖరి (1-5)’ అను విశేషణమును తిమ్మనపలుకునకు కూడ విశేషణముగ భావించినచో తిమ్మనపలుకు మనోజ్ఞముగా నుండుటకు కారణం విశదమగును. అపుడు తిమ్మన కవిత్వము మనోజ్ఞముగా చెప్పగల డని

లేదా తిమ్మన కవిత్వము మనోజ్ఞముగా నుండు నను అర్థము వచ్చుచున్నది.

‘వలిమల యల్లువాడు దల

వాఁక ధరించిన పూవుగుత్తి, వే

ల్పులగమి జీవజ్ఞ, యుడి

వోవని చల్వలటెంకి, వెన్నెల

గొలచినపాడు, పాల్కడలి

‘ముద్దులపట్టి’ నృసింహ కృష్ణ రా

యలఁ గరుణారసంబు నిను

పారెడి చూపులఁ జూచుఁ

గావుతన్.’ 1-6

ఇది చంద్రస్తుతి. కృష్ణరాయలు చంద్ర వంశము వాడగుటచే తిమ్మన చేసేయుండు నని స్థూలముగ లోచును. చంద్రునకు శృంగార రసమునకు గల సంబంధముచే పారిజాతాప హరిణము శృంగార రస ప్రధానమైనదిగా తెలియుచున్నది. ‘పూవు గుత్తి’ అనుపదము పారిజాతమును స్ఫురింపజేయుచున్నది. చంద్రుని ‘పాల్కడలి ముద్దులపట్టి’ అనెను. చంద్రుడు పాల సముద్రమునుండి పుట్టెను. అహోదకరుడ. వలిమల యల్లునివాని ‘తలవాఁక పూవు గుత్తి’గా చేరెను. అట్లే మృదుగీతికా పరి గతి ధ్వని వైఖరితో ముద్దుగానుండుతన కాళ్ళకునుమము సహృదయ జనాప్లాదకరమై సాహిత్య సరస్వతి కొప్పున

వాడనిపూవై యుండునని తిమ్మన అభి
ప్రాయము.

‘పాలతుల్ కాగిట గ్రుచ్చి యెత్తి
తలఁ బ్రా

ల్యోయించు నవ్వేళ నాఁ
దల గంగం దననీడఁ దానకని మా
గ్ధ్యంబొప్పు వేటొక్క తొ
య్యలి యంచు స్మది నెంచుపార్వతియనూ
యావాప్తి కిన్నవ్వ క్రొ

న్నెలపూదాలుపు కృష్ణరాయనికి సం
ధించు స్మహాశ్వాసముల్’ (1-2)

తిమ్మన ఈశ్వరస్తుతి చేయుటకు కార
ణము శివపరాధనమతి యగుటయే కాక
వేరొకటి తోచుచున్నది.

‘గుణదోష బుధో గృహ
న్నించుత్వేలా వివేకరః
శిరసా క్లాఘతే హృద్విం పరం
కంకే నియచ్చతి.’

—కవిరాక్షసీయము

కవి రాక్షసుడు బుధులను ఈశ్వరునితో
పోల్చెను. గ్రంథమునందలి (గుణ దోష
ములను గ్రహించి) గుణములను శిరసా
క్లాఘించి దోషములను గూర్చి ప్రస్తుతింప
వల దని కోరుచున్నాడు. ప్రబంధ ప్రక్రి
యలో పారిజాతాపహరణము ఆశ్వామిగు
టచే ఇందు గుణములతోపాటు దోషము
లుండవచ్చును. శివుడు విషమును కంఠ
మునందు ధరించి నటులు బుధులు దోష
ములను ధరింతురనియు, గుణములను శిరసా
క్లాఘింతురనియు ఊహింప వచ్చును.
‘వలిమలయల్లువాడు’ అను పద్యమున
ప్రస్తుతింపబడిన చంద్రుడు కావ్యపరముగ
గుణములకు ప్రతీకగ నుండుట చే చంద్రు
నకు గల ‘మద్దు’ అను విశేషణము తిమ్మన
కవితా గుణములకు వర్తించు నట్టిదిగా
కూడ ఉన్నది.

దీనిని బట్టి ‘మక్కు తిమ్మనార్యుని
మద్దుపలుకు’ అను ఆ భాణకము వచ్చి
యుండును.

‘పాలతుల్ కాగిట గ్రుచ్చి’ పద్య
మున సపత్నిమాత్స్యర్యము వర్ణింపబడినది.

ఇది పారిజాతాపహరణమునకు ప్రధానకా
రణమైన సత్యాదేవి యసూరును సూచిం
చుచు ధ్వనిగర్భితమై కావ్యమనోజ్ఞ
తకు శిరోస్తమ్భముగ భాసిల్లుచున్నది.

ఇతివృత్తి-ఎన్నికలోను, తన్నిర్వహ
ణలోను ముద్దుతనము కనబడుచున్నది.
నరికాసుర సంహారానంతరము కృష్ణుడు
ద్వారకా నగరమున సుఖాభిలో నోల
లాడుచుండును. ఒక రోజు కృష్ణుడు రుక్మిణి
యింటనుండ నారదుడు వచ్చి పారిజాత
కుసుమము నిచ్చును. కృష్ణుడు పైకొని
రుక్మిణి కిచ్చును. అది చెలివ్వారా తెలిసి
సత్య కోపము చెంచును. కృష్ణుడు ఆమె
ననునియించును. ఆమె కోరికపై పారి
జాత వృక్షమునే నాక లోకమునుండి
తెచ్చి సత్య గృహారామమున ప్రతిష్ఠిం
చును. తరువాతి నారదుని సలహాపై సత్య
పుణ్యకన్తతము నాచరించును. నారదుడు
చిత్రగతుల కృష్ణుని స్తుతించి వెళ్ళును.
తిమ్మన హరికంఠమునందలి సంక్షిప్తకథను
తీసికొని ప్రబంధానుగుణముగా వర్ణనాదు
లను చేర్చి రసవత్తాముగా తీర్చినాడెను.
పురాణమునందలి ఆ ప్రసిద్ధతిహాసమును
తీసికొని రససాత్ర పోషణ వర్ణనాదులతో
విస్తృతపరచి, స్వోంత్ర గ్రంథమా
అన్నట్లు చేయుట ప్రబంధకవి లక్షణము
కదా.

పాత్రపోషణ కవి ప్రజ్ఞకు గీటురాయి.
కవితే సృష్టించబడిన స్త్రీ పురుషుని
హావభావాలను చక్కగ చిత్రించుట
పాత్రపోషణ అనవచ్చును. న్యాభావి
కతకు దగ్గరగానుండి, సహృదయులకు
ఆనందికొరారులను కలిగించిన పాత్రలను
నశీల పాత్రలు అనవచ్చును. ఎప్పటి
సమాజమును పరికిలించినను ఆ పాత్రలను
బోలినవారు మనకు కన్పింతురు. తిమ్మన
ఈ గ్రంథమున సత్యభామను మనోహర
ముగ చిత్రించెను. సత్యభామ అననానే
పాత్రకునకు ముక్కుతిమ్మనార్యునిసత్యయే
స్మృతికివచ్చును. కృష్ణునియందు మక్కువ

ఎక్కువ. కృష్ణుడు అప్రమహిషులలో
తనను అధికముగా గాఢించునని యామె
నన్ముకము. అపశకునము కలిగినచో
కృష్ణుడు ఏ సవతిగద్దవో తక్కువచేసి
భాషణాదులు నల్పియుండునని యామె
నన్ముక. ఆమెకు ఏమాత్రము ఆవమానము
తక్కువనము కలిగినను సహించలేదు. చెలి
కత్తె ద్వారా పారిజాత వృక్షాంశమును
ప్రేటునడ్డ యురగాంగ నకలి, నేయివోయ
దరికొన్న హుతాశనకీల యనంగ, లేచినది.
‘ఇన్నిదినంబులున్ నవ రుక్మిణిచలలోచను
గారికంబునన్ వల్లభుడు కన్నులుఁ గప్పి
కొనంగ నుండి యాన న్నియు వాసియు
నోలగి వారు ననుం దలలెత్తి మాడఁగా
సన్నల జాయులం బలుకల్తు న’ అని చెలి
కత్తెతో వాపోయినది. ముని తనను
తక్కువచేసి మాట్లాడునపుడు అడ్డగించలే
దని కృష్ణునిపై కోపము కోపమున ఎవరి
నైనను ఎంత మాటయిన అనగలదు.
‘పనుల కాపరి భావజ మర్మకర్మల నెల్లు
ఎరుగు’నని ప్రశ్నించినది. కృష్ణుడు తనవా
డని నమ్మకము కలిగితే చాలు పొంగిపో
తుంది. తన కనునన్నలలో తనుగనాడుగ
తన విధేయుడుగ భావిస్తుంది. ‘ఏమో
వచియింపబూను హృదయేశ్వరునింగ ను
సంజ్ఞ హాన్చి (4-5ర)’

‘పనుడు! నురేశ్వరు వనపాఠకుల! వార్ధిఁ
బాడమిన యీరవ్య భూరుహమున
కింద్రాణి యెవ్వతే? యింద్రుండు
నెవ్వడు?

పలుకులేటికిఁ, దావీరపల్లియేని
మీశచీదేవి తనదు ప్రాణేశుడైన
పాఠువు నిట, బంగి సత్యభామో విధేయు
వలన మరలంగఁ గొనుటే పో!

నాసీతనము’ 4 ర్ప.

అని స్వర్గలోకమున వనపాలకులలో సత్య
పలుకు సందర్భమున ఈ విషయము స్పష్ట
ముగా తెలియును.

ప్రబంధములకు వర్ణనలు ప్రధానము.
కావ్యములనుండి వర్ణన, వస్త్రైక్యము

మొదలగు కారణములవలన ప్రబంధములు
పుష్కరింప బడిన వనవచ్చును.

‘వనిత కుచద్వయంబుపయి

వ్రాసిన కుంకుమ పత్రభంగముల్

జనిత నితాంత ఘర్మకణ

జాలముచేరి గరంగి నెల్ల మె

ల్లన వెలపట్టు పయ్యెడ :

లంకుల జాలుట యుప్ప మోసం

బున నెలకొన్న త్రోధరస

మొవ్వడఁ బట్టుచునున్న కై నడిన్’

1-113

అని కృష్ణుడు అనునయించి బొల్ల కలిమి
కర్ణింనునట్టి పద్మవిరా. చందోయి కయి
వ్రాసిన కుంకుమ పత్రములు కరిగి నెలిపట్టు
పయ్యెడ కలంకుల జాలుట మంచనలోని
త్రోధరసమును కడ పట్టునట్లున్నదిట.
అట్లే ద్వితీయా శ్వాసమున మూర్త్యా
ప్రమయమును

‘ఒక బృంగింబు పరి శీల మనన తం

త్రోవ్వొగి ప్రాచ్యురన్

మకిరందాసన మార్త నల్ల గృహ నీ

మండెట్టి తం బోయి నం

జకి ప్తవచ్చి నవానల మృగళ మే

బాడం బొగ్రాక, యా

మిరుడో నా దిరిగిం గొలంబ రుకున్

పే లెంత హీనం బాహ్’ (2-43)

అని కర్ణించెను. సంధ్యా సమయమున
పద్మము ముకుళించును. మకిరందమును
ఆస్వాదించుట అసాధ్యమగుట చేతు మొద
పద్మము మట్లు నిగిగను. తిమ్మన దీనిని
చక్కగ ఉత్పేక్షించెను. అట్లే సత్య

భామ స్వర్గమునకు వెళ్లినపుడు

అంబుగల జాలముక్తంబు లయిన జలక

ణములు సాత్రాజితి కై శికమునఁ బోలి చె

గగన తల కెక్కి పోరిచిగాఁగ నిడినఁ

జాల నొప్పారు చూక్తిక స్తబకమునగ’

(1-79)

ఆమె తలమీది పడిన నీటి బిందువులను

మనోహరముగా వర్ణించెను.

శ్రీ శ్రీ కవి త - అధివాస్తవిక త

— శ్రీ క తెవరపు వేంకట్రామయ్య. ఎం. ఏ.

(గతసంచిక తరువాయి)

‘కొంటేకోజాల్’ అధివాస్తవికతకు
లక్షణప్రాయంగా నాగిన రచన.

‘శీబ్రాక algebra చిహ్నాల

లాంకోటు పాంకోట్యూ నోడిగి

సాహిత్య పాహిత్యం ఇస్తే

వైకాంఠ surrealism గా నోడగా’

అని సర్దుకులికాన్ని నిర్వచించినాడు ఈ
రచయిత. దీన్ని శీబ్రాజంతువు. అదే
శీబ్రా బీజగణితం ఈ రెంటిలో శీబ్రా
శబ్దసామ్యంతో విశేషం లేదు. రెండూ
సంబంధంలేనివి. శీబ్రాకు ఆ శీబ్రా
చిహ్నాల లాంకోటు నోడిగి పాంకోట్యూ
వేయుట అసంబద్ధము. అర్థరహితము.
దానికి సాహిత్యపాహిత్యం ఇవ్వటం
విచిత్రం. కాగా వీరబృష్టలో సర్దుకు
లికను ‘అసంబద్ధము, అర్థరహితము’ అను
కవిత అని తెలియుచున్నది. ఈ రచన
మంతా ఇదేరీతిలో నాగినది.

‘గంకో బంకోబస్తు లన్నీ

ప్రేమ్ ! ఫకోఫకో మని త్రెంచి

Damn it ! ఏమిటా ? ఇదంతా

Pray ! It's Poetry అందాం.’

అంటాడు. దీనిద్వారా అధివాస్తవిక
కవిత ప్రధానలక్షణ మగు నిశుమరాహి
త్యం, విశృంఖలత్వం నూచిస్తున్నాడు.
‘Down with syllogisms, colaries

మొత్తముపై ముక్కు తిమ్మన పారి
బాతాపహాణము గసగిర్భిమై, సుకు
మాగళిగ్నా నోభితి మై మృదుపదగితమై
తాను గావించిన సాస్వతీ ప్రాథనాపద్య
ములోని విశేషణములకు సాకార స్వరూ
పమువలె శృంగారి సరస్వతివలె ఒప్పుకు
చున్నది.

Q.E.D cause and effect; the
whole and the sum of its parts,
open the gates to dream, make
room for ‘automatism’ We
are about to see a man as he is,
we shall be whole men.’ un-
chained delivered, daring at
last to be aware of desires and
daring to fulfill them’ అన్న పలు

కులు ముఖ్యంగా చివరి వాక్యములు ఈ
సందర్భంలో గమనార్హములు. 7

‘అథాన్ని అధ్యాన్నపు అడవిలో వదలి
గద్యాన్ని పద్యానికి పెట్టచేద్దాం
కాదన్న మాదన్న యేవడన్నాకంటే
వేమున్న యేమన్నాడో చూడమందాం’

అధివాస్తవిక కవితలో ఆర్థానిగ్గల
అప్రాధాన్యాన్ని సూచించా డిందులో.
‘యథాన్ని గుర్తించము. కలలు మాకు
యథాగా. ఈజగత్తులో మాకు పని
లేదు. మాదవ్యస్నజగత్తు. సంపన్నులు
భాషాసంపన్నులు మాకు వికోఘలు.

కావ్యలక్షణా అవలక్షణాలు. అందరం
కవులమే. వ్యక్తాన్ని వదిలి పెడతాము.

వ్యక్తా వ్యక్తంలో ఈత కొడతాము.
ఏదోఒక్కమైన శక్తి ముమ్మి పూనుతుంది

అదేదో రాయుస్తుంది ‘అర్థమనర్థం.’
అదేని రాయుస్తే అదే కవిత్వం. ఇది

అధివాస్తవికుల మతం’ 1 అంటాడు
శ్రీశ్రీతోపాటే అధివాస్తవిక రచనలు

చేసిన శ్రీగంగ నారాయణబాబు. పై

పంక్తుల్లో ‘వేమున్న యేమన్నాడో చూడ
మనుట’ అధివాస్తవిక కవిత ప్రధాన

లక్షణమగు అధిక్షేపము స్ఫురింప చేస్తు
న్నాడు. వేమున సమాజంలోని అవక

తవకల్ని సర్వవిషయాల్ని తన కవితా
వస్తువులుగా చేసికొని నేటి సమాజంపై

ధ్వజమెత్తిన ప్రజాకవి. ఇట్లే అధివాస్త
విక కవితలోగూడ అధిక్షేపము ఒక

భాగం. వీనితర్వాత పంక్తుల్లో 'న...న
న...న...న త్రిమాటలు కూడా, మ...
మ...మ...మన వ్రాతల్లో ఉండొచ్చు'
నంటాడు. దీని ఉదాహరణ పంక్తులివి.

'కటకటా ! లాటిపిటా చస్తే

కృ.కా. విషాదకావ్యం వ్రాయాలా ?

sex లో X కర్థంతీస్తూ

చలం కలం పట్టుకోవాలా ?'

ఇందులో కాబ్దిక చమత్కారం కన్నట్టు
తోంది. ప్రథమపాదంలో టకారా
వృత్తి. ఈపాదపున్యంతో ఒకవిధమైన
సౌందర్యం కల్పించాడు. కృష్ణకావ్య
విప్రలంభ శృంగారవర్ణనలో విషాదగీతా
లాలపించారు. కాని లాటిపిటా మరణా
నికి sex X ; చలం - కలం ఇవి శబ్ద
చిత్రాశే.

'De compositions' లో ఈపం
క్తులు సక్రియలిజానికి చక్కని ఉదా
హరణ.

'కాకికేమి తెలుసు Psycho analysis
ఆటవెలది ద్విపద కత్తగారు

5, 8, 2 ఆముక్తమాల్యద

విశ్వదాభిరామ విమర వేమ.

(పాఠాంతరం. దీనిభావ మేమి తిరు
మలేశ.) కాకిక - నైకో, తెలుసు - ఎనా
లిసిస్ ఆక్షరపునరావృత్తితో ఒక సౌం
దర్యం ఏర్పడింది. 'నైకోఎనాలిసిస్'
ఫ్రాయిడ్ సిద్ధాంతానికి ప్రాతిపదిక.
కాకిక, దానికి సంబంధం కూన్యం. ఆట
వెలది, ద్విపద కత్తగారు రమట (సంప్ర
దాయకవిత్) ఛందస్సుపై ఆవహిళన.
5, 8, 2 కి ఆముక్తమాల్యదకు గల సం
బంధము మృత్యును. చివరకతిక మపటము.
దానికొక పాఠాంతరము. ఇంతటి ఆగ్ర
రహితము, విశృంఖలమునగు కవిత్ సక్రి
యలిజమ్.

'అధివాస్తవికత ప్రవేశం' సంప్ర
దాయ చ్ఛందస్సులో చేసిన అధివాస్త
వికరచన. ఈ ఖండికలో మొత్తం
తోమ్మిడిపద్యాలు కలవు. అందొకటి.

'మింగితి మింగలాంగల త

మిస్రగుహంతర మీనమేష పా

రంగతులైన బొంగరము

లార గొరింగిన తెల్పుడా పరి

వ్యంగము పాడుటెంగుట ? వి

పంచికి కంచికి దూర మెంత ? వ

ద్రంగుల రంగులా గులక

రాళ్ళగు మాగుడిలోని లింగముల్ ?'

ఇందు అర్థాన్ని వెతకటం అవిశేషమే.
అది అధ్యాన్నపుటడవిలో వదలి వేయ
బడింది. ప్రాచీన చ్ఛందస్సులపై, సామా
సిక రచనా విధానంపై ధ్వజమెత్తిన
రచన యిది.

కాగా శ్రీ అధివాస్తవిక రచ
నల్లో 'అభిసారిక కడసార' మకుటాను
మానం. ఇది విశిష్టము, విలక్షణము నగు
శేషం. ఫ్రాయిడ్ సిద్ధాంతప్రాబల్యంతో
వ్రాసిన శేషమిది. ఇందలి వస్తువు సిఫి
లిస్ (ముఖవ్యాధి) కి సంబంధించినది.
ఒకానొక ముఖవ్యాధి పీడితయగు వేశ్య
కడకు లైంగిక సంత్పత్తికై వెళ్ళు వాని
శాకనిని వారించునది.

'ఆకాశం మీదగాకాసి కోర

ఏడకయ్యా పోతావు

కోరచుట్టూ నెత్తుటిమక్కలు

ఏడకయ్యా పోతావు'

అంటూ ప్రాసంభవమయ్యే ఈ శేషం
ప్రతీకాత్మకము. అనంతర పంక్తుల్లో
భయంకరవ్యాధిగ్రస్తయగు స్త్రీమర్యాంగ
వర్ణన కన్నడుగోంది.

'కనుమలోనిది కొ-కొ-కొ కొలిమి

కళ్ళకయ్యా చెడతావు

నీడమాడకు నీకే హాని

సంకేతం నీ శ్మశానం'

తిమ కవిత్వంలో 'న-న-న-న త్రిమాటలు
ఉండవచ్చునన్న దానికి ఉదాహరణ ఈ
శేషంలోనే కన్నట్టుతోంది. కొ...కొ
కొ...కొలిమి అనుటలో.

ఏమిటి దంతపు చర్మంమీద

ఎర్రని పచ్చనిబిడో మచ్చ

లోతులోయలో ధూతాలు

కొలిమినిప్పులో గుర్రాలు

నూదికి కంట్లో సోపానం

కాళ్ళకి కళ్ళు గంకళ్ళు

సంకేతం నీ సాల్వర్సాక్

జలపాశంలో జంఝాటి'

అని ముగిసే ఈ శేషంలో 'ఆకాశంమీద
రాకాసికోర, కోరచుట్టూ నెత్తుటి
మక్కలు, కనుమలోనిది కొలిమి, సంకే
తం నాసరస్సు, సంకేతం నీశ్మశానం,
దంతపు చర్మంమీద ఎర్రని పచ్చని
బిడోమచ్చ' ఇత్యాదులన్నీ ఫ్రాయిడ్
సిద్ధాంతానికి ప్రబల తార్కాణాలు.
కృత్రిమత్వికానకు లోనాగాక, నియమ
నిబంధనలు, ఆచార సంప్రదాయములు
ప్రొసారాజని కవిత్ గవాక్షం నుండి
పీక్షించిన బయల్పడు ఇట్టి అనేక శేష
యాల్ని అధివాస్తవికలు కవితా రూప
మున పెట్టుటకు ప్రయత్నించారు. ఈ
శేషంలో వాడినట్టి లైంగిక ప్రతీకలు,
అల్లెలపనాలుసేటికీ, తెలుగుసాహిత్యంలో
అంధానుకరణగా మిగిలిపోయిన భావ
కవితా జడత్వాన్ని వదలకొట్టటానికి
ప్రయోగింపబడినవి. అకవిత్ జడత్వం
నామాజిక జడత్వం వదల గొట్టడం ఈ
ఉద్యమ కర్తల ఆశయం.

శ్రీశ్రీతోపాటే నారాయణశాస్త్రి
ఈకవిత్ కవితలు రచించాడు. వీరితర్వాతి
కవులు దీన్ని ఎక్కువగా ఆదరించలేదు.
అయితే సాహిత్యంలో సరిక్రొత్తయార్పు
లకు ఊపిరుబూదిన ఉద్యమాల్లో ఇది
ప్రధానం. తెలుగుదేశం అధివాస్తవిక
వాదాన్ని శాస్త్రార్పింపటి దానిపైదుష్కృతి
పోసి అది తెలిపరట్కువతి నాన్ని గుజావు
చేసికొంది. నిజం ఆలోచిస్తే అధివాస్త
వికత నవకల్పనకే ఎంతోదోహదమిచ్చింది.
ఎంగో అలంకారం కల్పించింది. అం
టాను దాశరథి. అధివాస్తవికతలోని
అర్థరాహిత్యము, విశృంఖలత్వము దాని
క్షీణతకు ప్రధాన కారణాలు. '...su-
realism is in retreat today on

many world fronts. Progressive thought looks on surrealism with suspicion. Orthodox rightist criticism is shocked and scandalised by the surrealist excesses. All the same I think surrealism has not been given a fair chance here in our country. Telugu Poetry at any rate is richer for the during experiments of the neo-surrealists. - అని అంటారు శ్రీశ్రీ 'సాదామిని' కి పీఠిక వ్రాస్తూ.

ఈవిధంగా శ్రీశ్రీ తెలుగులో అధివాక్యకవిత ఒక నవ్యకవితా ధోంణిగా రూపొందటానికి కృషి చేసిన ప్రయోగి. తెలుగులో సరియల్పకవితకు శ్రీశ్రీ, శ్రీరంగం నారాయణ బాబులు ఇద్దరూ రెండు నేత్రాలు.

అధివాక్య కవిత :

1. చూ. సమాలోచన. సం. 3. సం. 10, 11, పే. 13-20, 11-14
2. Collected Papers of Sigmund Freud. Vol. V. P. 131
3. Quoted by From Bandelaire to surrealism. Marcel Raymond. P. 284
4. Surrealist Manifesto.
5. 'నేటికవిత - క్రొత్త పోకడలు' - వ్యాసం. శ్రీశ్రీ. భారతి. ప్రచురితం 1939.
6. తెలుగులో కవితా విప్లవాల స్వరూపం. P. 175.
7. The History of Surrealism, P. 49. Manrice. Nadecu. Tr. Richard Howard,
8. 'సంఖర్షణ' కు వ్రాసిన 'ప్రకర'నుండి రుధిరశోభితి. పు. 6.
9. 'శ్వమేవాహం' పు. 63 లో దాశరథి లేఖ.

మేలుకొలుపులు

— కచూరి ఎస్. లక్ష్మీనరసమ్మ, ఎం. ఏ.

(గత సంచిక తరువాయి)

వర్ణవాత్మకముగ నున్న మేలుకొలుపులలో ప్రకృతివర్ణన గలవి మనోజ్ఞముగ నున్నది.

'కొద్దుగూడను అలసటదీరెనుకోమలకు తెల్లనామును తేజ మణిగను దీపములకు కల్గి చుక్కలు గాంతి తరిగెను

చంద్రునకును పద్మములెల్ల విరిసె చెట్లకు వచ్చె మధువు ఉదయపర్వత మందు మార్పు

దుదయమాయెన్ లోకులు మదముజెందిరి సకల దిక్కుల పాదరే కాంతుల్'

దీనియందు ప్రకృతి సహజ సుందరముగ మనోహరముగ నభివర్ణింపబడినది.

మార్పునిపైగల మేలుకొలుపునందు త్కణత్కణమునకును మారు మూల్యనారాయణమూర్తి ఛాయ స్వభావ సిద్ధముగ విర్ణింపబడినది.

పుట్టెటి భానుడు పుష్యరాగపు చాయ పుష్యరాగముమీద పొంగు బంగరుచాయ మేలుకో శ్రీ మూల్యనారాయణా మధ్యాహ్న భానుడు మంకెన్న పువు చాయ

మంకెన్న పువుమీద మల్లెపూవు చాయ మేలుకో శ్రీ మూల్యచారాయణా క్షృంకెటి భానుడు గుమ్మడిపూ చాయ గుమ్మడి పూలమీద కుంకుమపువు చాయ మేలుకో శ్రీ మూల్యనారాయణా వ్రాలుచు భానుడు వంగపండుచాయ వంగపండుచాయపై వజ్రంపుపాడిచాయ మేలుకో శ్రీ మూల్యనారాయణా

అనుచు ఈపాట మనోహరముగ తీర్చి దిద్దబడినది. మూల్యభగవానుడు ఆరోగ్య

ప్రచార యని మనలో ఒక నమ్మకము కలదు. కావుననే శ్రీశ్రీ ఆయురారోగ్య మలను, విద్యవతనమును కాంక్షించుచు సూర్యభగవానుని పూజింతురు.

శృంగార రసాత్మకముగ మేలుకొలుపులన్నియు కృష్ణుని పరముగ నున్నవి. ఇది గృహిణులు గొంతెత్తి మధురముగ గానము చేయతగనివిగ నున్నవి. శ్రీ కృష్ణుని గూర్చిన మేలుకొలుపులన్నియు ఇంచుమించుగ శృంగారిపరిమైనవియును గృహిణులు గానము చేయతగనివియును అగు ఉన్నవి.

ఇరుగుపొరుగు సొమ్ము ఎరువు తెచ్చుక నేను నిను చేరవ న్నిని లేరా బలువైన ముత్యాలు బావిలిచెవిని లేదు పాన్పు వెతకవలె లేరా కృష్ణా తెల్లవార వచ్చెనూ అగరు గంధములు వద్దన్న పూస్తీవి అవి నీశ్వకడగాలి లేరా చిగురాకు విడియమ్మునోరెరనాయెను ఆత్తుడుచుకోవాలి లేరా కృష్ణా తెల్లవార వచ్చెనూ

మధుర భక్తిపూరితములగు పాటలు గూడ శృంగార రసాత్మకములే. అయిన భగవంతునకు, భక్తునకు నడుమగల ప్రేమ భావమును మధురభక్తిగా పేర్కొనిరి. శ్రీకృష్ణుని గోపికలు భగవంతునిగా భావించిరి. కావుననే శ్రీకృష్ణునకు గోపికలకు నడుమగల అనుబంధమును మధుర భక్తిగా పేర్కొనిరి.

'తెల్లవారనమ్మ చెల్లె నేనేమందు నల్లని నాస్వామి లేరా

నురల పండుక నీవు మసలుచున్నావు
 మర్యాద గాదింక లేరా
 శ్రీబాల గోపాల శ్రీలోల సత్కృపా
 ధర్మ పాలుడ లేచిరార
 చాలుచాలీరీతి పాలుమాలగ నేల
 వేళ గాదు లేచిపోరా
 పొమ్మ టి ననుచు నీబుద్ధిలోనెంచకు
 ప్రాద్దులేదని యంటిలేరా
 దీపకాంతులెల్ల తెలలేల నయ్యెను
 దేవదేవ మేలుకొనరా

వేదాంతపరముగ నున్న మేలుకొలుపు
 లలో జీవుని మేలుకొనుమని ప్రార్థించు
 చున్నారు. దీనియందు జీవేశ్వరైక్యము
 ప్రతిపాదించబడినది.

మేలుకొనవే జీవహంస మేలుకొనవే
 పరమహంస
 మేలుకొని సద్గురుని కరుణను
 మేలు జెందెదవూ

అనునది వేదాంతపు మేలుకొలుపులలో
 పరాకాష్ఠ నందినది. ఈ పాటయంతయు
 శ్లోకము తాత్పర్యరూపమున నున్నది.

‘ఋణానుబంధ రూపేణ
 పశుపత్ని సుతాలయాః
 ఋణక్షయేక్షయం యాంతి

కాతత్ర పరివేదనా
 ఋణముచేతను పశువు పత్నులు
 ఋణము చేతనే సతిసుతాదులు
 ఋణము తీరిన వెనుక వారొక

క్షణము నిలువరుగా
 జలముపైనీ బుద్బుకంబులు
 ఇలను తనువులు నమ్మబోకుము
 శరణుజొచ్చి చిత్తమున గురు
 చెంత జేర్చుకొనుమా జీవా
 మేలుకొనుమా’

ఋణానుబంధరూపముననే పశుపత్ని
 సుతులు లభింతురు. వారి ఋణము తీరిన
 వెనుక వారు క్షణమైన నిలువరు గాన
 నీటిపై బుడగవలె జీవితము అకాశ్యతము

గాన సద్గురుని సేవచేసి విక్యమును పొందు
 మని ప్రబోధించుచున్నదీ పాట.

మేలుకొనవే రాజహంసా
 మేలుకొను చైతన్యమా
 మేలుకొనవే శుద్ధవిదియా

మేలుకొనగదవే జీవా మేలుకొ
 అనునది గూడ వేదాంతపు మేలు
 కొలుపులలో శ్రేష్ఠమనదగినది.

అత్తింటి మద్దుకోడలికి మేలుకొలుపు
 అనుపాట ఎల్లోరా గారి సేకరణలో
 గలదు—

జాజి పూల జలకమాడి
 పాలవెల్లి పాలకక్కి
 అత్తయింట నడుగుపెట్టి
 మొగుడురాగ మొగముదాచి
 ఎందుకింత సిగ్గుపడును
 వేల నీకు యింత సిగ్గు?
 తాడిచెట్టు తలనడన్ని
 తాత నీడ తరిగిపోయె
 నిదురలెమ్ము నిమ్మకాయ
 కళ్లువిప్పు కందమలక
 త్వరగ లెమ్ము తల్లిగాదె
 చిలుకవచ్చి చెట్టమీద
 పిలుచుచుండె పిల్ల నిన్ను
 వేగ లెమ్ము వెన్నయిదిగా
 కిత కిత కిత కిత కిత

ఇదిగూడ మేలుకొలుపే కాని దీనియందలి
 భావమంత యదాత్తముగ నుండదు.

అదేవిధముగ వదినగార్నిపై రచింపబడి
 నదిగూడ ఉదాత్తతన లోపింపజేయును.
 ఆమెను హేళన చేయుచు ఆమె లోప
 ముల నెత్తిచూపుచుందురు.

మేలుకోగదే మేలుగాగ వదిలె
 నీలవేణి జాశల తెల్లవారె
 బాలసూర్యలింబ ముదయించె మింట
 యెల్లవారు గనిన వేగవచ్చు తంట
 కలకలమని యిల పక్షిజాల
 ములుగవగూడి కేరి కూయసాగె
 పూలసెజ్జపైని దేలు నిద్దురవె
 సోలి తూలినట్టి సాక్కు దెలియదేమి

ముచ్చలైన నీదు తుచ్చసోదరూలు
 మ్రుచ్చిలించితెచ్చె హెచ్చునగలువేగ
 రచ్చవారు చేరిరి అచ్చ మీయింటికి
 చర్చివారంటూ దెచ్చివారు గాన
 చాలచాలరకము పిండివంట లొండి
 నలుబాది పల్కెరముల నిండ తెచ్చె
 ఫలహారమువ వేళమించ వచ్చె
 ఘూలి నుబ్బరాయ కవి కృతినెచ్చె
 ఈ పాట ఘూలి నుబ్బరాయ రచించిన
 స్త్రీల వేడుక పాట లను పుస్తకము
 లోనిది.

దేశభక్తిని ప్రబోధించు మేలుకొలుపు
 లును కొన్ని కలవు. దేశభక్తి గేయముల
 లోని మేలుకొలుపులు ప్రబోధ రూప
 మున నుండును. దేశభక్తి గేయములు ఒక
 ప్రయోజనము నాశించి రచింపబడినవి.
 ఆ ప్రయోజనము సిద్ధించిన వెనుక నవి
 నశించిపోవును.

మేలుకొనుమీ భరతపుత్రుడ
 మేలుకొనుమీ సుజనమిత్రుడ
 మేలుకొనుమీ సచ్చరిత్రుడ
 మేలుకొనవయ్యా వత్సా మేలుకొ
 వేడుకను జాతీయతా యను
 వేగుచుక్క పొడిచె నదిగో
 కూడి ‘వందేమాతరం’ని
 వక్కుటము లరచెన్

అల్లచె విజ్ఞాన మనియెడు
 నట్టి యరుణోదయము నాయెను
 చెల్లె నంతఃకలహ మనియెడు
 చీకటది యెల్లన్

... ..
 అందరును నీకంటె ముందర
 నడుగువేయుచు మెలగుచుండగ
 పందవలె నిటు నిద్రపోవగ
 పాడి యగునయ్యా

... ..
 ఆర్యపుత్రుడవై జగంబున
 నవతరించియు నీసిధంబున
 ధైర్యమెడలి జడత్సమొందుట
 ధర్మమగునయ్యా

భారతీయుడె సద్గురుండని
పాడుకున్నది వినుము భారతి
ధీరవరుడవు నీ స్వశక్తిని
దెలిసికొనుమయ్యా

అనుచు భారతీయ యువకుని సద్గురు
డనియు పేర్కొనుచు స్వశక్తిని తెలిసి
కొని జాతీయోద్యమము నందు పాల్గొని
విజయమును సంపాదించవలెనే గాని
ధైర్యము నడలి ఒడత్యము నందుట పాడి
గాదని పల్కుచు భారతపుత్రుని మేలు
కొలిపెను. ఇది ప్రబోధరూపముననున్నది.
ఇదియును మేలుకొలుపే. కాని దీనిని
సంప్రదాయ సిద్ధమగు మేలుకొలుపుల
యందు చేర్చుట కూడదు. దీనిని మంగి
పూడి రచించెను.

మేలుకొనుడు మేలుకొనుడు

మేల్మొంగరు ఉపన్సిది
ఓ నిద్రామత్తులార ఓ భద్రాప్రమత్తులార
ఈ ప్రాభాతిక కళిను మీ

ప్రాంగణము తెరువుడు
మేలుకొనుడు మేలుకొనుడు

మేల్మొంగరు ఉపన్సిది

అనుచు స్వతంత్ర భారతావసర
ప్రాభాతకేళి ప్రకృతి ఎంతసుందరముగా
రమణీయముగా నున్నదో వివరించుచు
రచింపబడినది. దీనిని చెల్లంకొండ చంద్ర
మూర్తి కాస్త్రీగారు రచించిరి.

ఇంకొక మేలుకొలుపునందు గురువుగా
గర్వాడ దలచి అతని మార్గమున పయ
నింపుమనియు, సస్యశ్యామల భారతదేశ
మును సుభిక్షముగ జేయుమనియు చైనా
జపాను మున్నగు దేశములవలె సంపన్న
దేశము కావలయుననియు దేశప్రజలనుద్దే
శించి రచింపబడినది పాట.

మేలుకలుగగ మేలుకొనుడోయ్
మేలుకొని మనుషుండు కేసుడు
గతచరిత్ర నీ త్రవ్వకుంటూ
గడుపుతూంటే లాభ మేమిటి
వర్తమానం కళ్ళలోమీలా
భావిపథమును జూడ వేమిటి

సూర్యభగవానునిపై రచింపబడిన
మేలుకొలుపు వింతగ మనోహరముగ
నున్నది. లోకమునంతను తన కిరణ ప్రసా
రముచే మేల్కొలుపునట్టి సూర్యభగ
వానుని స్త్రీలు మేలుకొనుమని ప్రార్థిం
చుట వింతగనే యున్నది.

ఉదయభాస్కర మేలుకొనుమీ
బాలభాస్కర మేలుకొనుమీ
సూర్యభాస్కరా మేలుకొనవయ్యా
సూర్యభాస్కరా మేలుకొనవయ్యా
కలకలామని ప్రాద్దుపాడుపున
కమలములు వికసించిరాగ
గుబగుబానుని నరులు గోవుల
క్షీరములు బితుకన్

సూర్యభాస్కరా మేలుకొనుమీ
కర్మతేవి సతీదేవి కమలాక్షి
గౌరీదేవి అరుంధతి మొదలైన ఆట్టి
స్త్రీలెల్ల అలికి పూసి ముగ్ధులెట్టి
ముందుగానే మిమ్ము తలచి
నీలవర్ణ మీ రాకడకు నిలచియున్నారు
సూర్యభాస్కరా మేలుకొనుమీ
... ..

కమలగర్భుడు శ్రీరామచంద్రుడు
అర్జునునిదగ్గ భాస్కరుల కనుచు
నీలవర్ణమీ రాకడకు నిలచియున్నారు
సూర్యభాస్కరా మేలుకొనుమీ
చక్కగా మీ భక్తురాలు

సరసిజాక్షి మేలుకొలుపగ
పసిడి బింబంవలె స్వామి ఉదయించిరాగ
సూర్యభాస్కరా మేలుకొనుమీ

అని ప్రభాత సమయము నందలి మనో
హర దృశ్యములు కనులపండువుగ తీర్చి
దిద్దబడినవి పెద్ద బ్రాహ్మణ బ్రహ్మ
చారులు, కుంతితేవి, సతీదేవి, అరుంధతి,
మున్నగు పతివ్రతలు, సురలు, మనులు,
అర్జునుచ్చుట కొరకు శ్రీరామచంద్రు
డును సూర్యనారాయణమూర్తి రాకకై
ఎదురుచూచు చుండిరి. బ్రహ్మచారులు,
వైష్ణవులు 'ఎంత నిద్రో భాస్కరుల
కనుచు, పరిహాసములు చేయుచుండిరి.

సూర్యభగవానుని రాకతోడనే దై నందిన
కార్యక్రమములన్నియు ప్రారంభమగును.
కావున స్వామిని త్వరగ మేలుకొనుమని
ప్రార్థించుచున్నారు. ఈ పాటను స్త్రీ
రచించినటుల సరసిజాక్షి అనిన ముద్ర
వలన తెలియుచున్నది.

సీతాదేవి, అలివేలుమంగ, పార్వతి,
మొదలగు స్త్రీ దేవతల పరముగనున్న
మేలుకొలుపులలో వారిని దేవతలుగ
నారాధించుచునే వారికి కొన్ని బుద్ధులను
గరపుచుండిరి. అలివేలుమంగపై రచింప
బడిన మేలుకొలుపు నందు.

నెలత తన పతికన్న ముందు మేలుకొనవలె
జలజాక్షి జామాయే నన్ను మేలుకో

పతికన్న ముందు మేలుకొనుట పడతి
ధన్యుమి యా మెకు బుద్ధిగరపిరి. సీతాదేవి
మేలుకొలుపునందు

ఆదివిమె మాయమ్మ అలుక కాయరాదు
అత్తివారియిల్లు లేవే
పలుక వేమే నిను బ్రతిమాలుకుంటాను
బద్ధకించక వేగ లేవే

అత్తివారి యిల్లు గావున బద్ధకించక
వేగ లేవ వలయుననియు, అలుక చేయరా
దనియు ఆమెను హెచ్చరించిరి. ఈ పాట
పాదాల వెంకటాచలదాసు రచించినటుల
దీనియందు నీ అడు.

ఇటీవలి కాలమున చలనచిత్రములందు
గ్రామీణనాతావరణమును సృజించుటకై
పెక్కు సన్నివేశములను కల్పించుచుం
డిరి. అట్టివానిలో పేర్కొనదగినది మేలు
కొలుపులు కానీ ఈ పాటలు సంప్రదాయ
సిద్ధమగు మేలుకొలుపులుగా గుర్తింపదగి
నవి కావు.

'మేలుకో శ్రీరంగా మేలుకోవయ్యా
కావేటిరంగా శ్రీరంగా మేలుకోవయ్యా'

అనునది చలనచిత్రము లందలి మేలు
కొలుపులలో ప్రముఖమైనది.

ఋషి కవి అవుతాడా? కవి ఋషి కావాలా?

- శ్రీ మ. సత్యనారాయణమూర్తి! (భారతీప్రియ)

మనవాళ్ళు చాలమంది కవిత్వాన్ని గురించి ఉపన్యాసం మొదలుపెడుతూనే “నా నృషి కురుతే కావ్యం” అని కొంటేషన్ తో ఎత్తుకుంటారు. ఇంక అక్కడ నుంచీ కవిక్రాంతదర్శి అనీ, కవయితి వర్ణకుతీతి కవి అనీ, పాండిత్య ప్రవాహం వెల్లివిరియిస్తూ ఉంటారు. మనం కొంచెం నిదానంగా ఆలోచించి మన ఇప్పటి కవులు ఋషులేనా? అసలు కవులు ఋషులేనా? అసలు కవులు ఋషులు కావాలా? లేక పూర్వకాలంలోలాగానే ఋషులే కవులు అవుతారా? అని ఆసక్తికరమైన సత్యం గోచరమౌతుంది.

మన జాతీయ సాహిత్యగ్రంథాలయన రామాయణ భారతాలు రచించిన వారు వాళ్ళకి వ్యాసులనే మహర్షులు. ఆ గ్రంథాల కథ వారు కల్పించి వాగ్దళ స్వభావాలు కల్పించి వ్రాస్తారా? అంటే లేదు. ఆ కథలు ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ఈ భూమిపై జరిగాయి. అందుకేవాటిని ఇతి వాసాలు అన్నారు. ఇతి + వా + ఆస =

సర్వసాధారణముగ మేలుకొలుపు అన్నియు భగవద్విభూతిని కీర్తించునవిగ నుండును. అచ్చటచ్చట కొన్ని హాస్యానుకృతులును గలవు. మేలుకొలుపును రచించిన వారందరును పండితులు అగుటచే వారి రచనలో యతిప్రాసాది నియమములు చక్కగా పాటింపబడినవి. మేలుకొలుపులు సరళమగు పదజాలముతో రచింపబడినవి గావున నివి స్త్రీలందరును గానము చేయుటకు ఉపయుక్తముగ ఉండును. ఇవి భగవద్విభూతిని కీర్తించునవి గావున భక్త్యావేముతో రచింపబడినవి.

—...—

అంటే ఇది ఇలా జరిగెను కదా అని ఆ కథ జరిగిన కథ అని అర్థం. దీన్నిబట్టి రామాయణ భారతాలు కల్పిత పురాణ కథలు గా వని, యథార్థ గాథ అని, అని పిస్తోంది కాని ఇతివాసం అంటే అంతి మాత్రమే కాదు. మానజాతి జీవితంలో ఎప్పటికీ జరుగుతుండే కథలు. ప్రతిమానవుని జీవితంలో ఎప్పుడూ జరిగే కథలు అంటే కాశ్వతస్యప్రీతిని పరమసత్యాలు అని అర్థం. ఇతివాసం అనే మాట వెనుక ఇంత కథ ఉంది.

ఇలాంటి ఇతివాసాన్ని రచించడానికి సత్యాన్ని యథాతథంగా దర్శించి వర్ణం పగల సమర్థుడు కావాలి. అంతటివాడు తపస్సంపన్నుడైన యోగసిద్ధుడైన ఋషి మాత్రమే అయితే ఆ ఋషి కవి అవుతాడా? కవి అంటే కలంకో విశేషంగా వ్రాసివాడని అర్థం కాదు. కవి అంటే దేవాధారయై ఇహలోక జీవితం ఇది అని జరుగుతున్న దాన్ని చూస్తూ అనుభవిస్తున్న జీవుడు, కవయితి అంటే వర్ణించువాడు అంటే హిమాలయోన్నత శిఖరాలనో, గంగా ప్రవాహ గాంధీర్యాన్నో వర్ణించడం కాదు. వర్ణన అంటే ఉన్నదాన్ని చెప్పడం అలాగే లేనిదాన్ని వర్ణించడం. ఇలా వర్ణించడమే జీవధర్మం. ఎందువల్లనంటే జీవుడు తానున్నానని చెప్తున్నాడు. నిజానికి తాను లేడు. తానుగా ఉన్నది పరమాత్మయే. తనయొక్క వావి వనసలన్నీ వ్యవహారానికి పెట్టుకున్న వర్ణనలే. నిజానికి కవి పరమాత్ముని బహుత్వలీలలనే తనవారు అబద్ధ వ్యక్తుల ప్రవర్తనలను ఉత్తముడైన జీవితప్రపట్టిన ఋషిలాగా పరిశీలిస్తూ ఉంటాడు. తల్లిదండ్రులను, గురు మిత్రులను, భార్యపుత్రులను, తప్పపట్టి నిందించి

ప్రయోజనం లేదు. వారు పరమాత్ముని రూపాలుగా భావించి తన జీవితం ఒక తపస్సుగా జ్ఞాన సాధనగా గడిపి ఆత్మజ్ఞానం పొందుతే అతడు ఋషి అవుతాడు. అప్పుడతడు భవబంధాలను త్రేంచేసుకొని కాషాయ వస్త్రాలను కట్టుకొని కాయ కసురులు తింటూ కాలక్షేపం చేయడంకాదు చేయవలసిన పని. అలా ఎవరన్నా ఉంటారు. ఇల్లుకదిలి సన్యాసులైన వారి నెంతమందినో ఇటువంటి వాళ్ళను చూస్తాము. కాని వాళ్ళకి వ్యాసులు అటువంటి ఋషులా! మనవాళ్ళు ఎంత చెడినా మనకునష్టం లేకుంటే మనం ఋషిలాగా చెలామణి అవుతాం మానం పాటించి. కాని చేయవలసింది అదికాదు. తన వారి ప్రవర్తనల తనకే గౌరవహాని, కష్టనష్టాలు వస్తున్నాగానీ అలా భావింపక నిర్మమకారంగా సరహంకారతను కూడ అవలంబించి నిర్లిప్తుడై వుంటూనే నిపుణంగా వారిమధ్య నిలిచి జీవించాలిగాలి. వీరునా వాళ్ళని తప్పుగా ప్రవర్తించిన వారిని సూర్య చెప్పబోగలగాలి. వారికి ఆశ్రయ మిచ్చి కాపాడాలి.

ఆ విధంగా చెప్పబో గలిగిన నాడు ఋషి కవి అవుతున్నాడు. వాళ్ళకి శ్రీరాముని ఆవర్కపంతుడైన రంధ్రగా ఉత్తముడుగా నిరూపించి కావ్యరచన చేస్తే ఆ రాముడు ఆరోజున పూర్ణగర్భిణిని నట్టడపిలోడిచిపెట్టాడు. మరి ఋషి బాధపడ్డాడా? తీసుకొచ్చి ఆశ్రమంలో పుగుడు పోసి పిల్లలకు తిండిలోపం చెప్పాడా? తమతండ్రిని ఆదర్శమూర్తిగా అపిల్లలు తెలుసుకునేటట్లు రామాయణం గానం చేయించాడు. ఎన్నో తృప్తానుల, వరదల, యుద్ధాలు, అగ్ని ప్రమాదాలు వచ్చి ప్రళయ తాండవం జరుగుతున్నా దానికి భగవంతుడే కారణం అని నిందింపక అతణ్ణి మనతండ్రిగా మన జన్మకు కారకుడిగా తెలుసుకోవాలి. అదే ఋషితత్వం. దాన్ని చెప్పగలిగేదే కవిత్వం.

మరివ్యాసుడు తా నెలావుట్టాడు. తా నెలా పిల్లల్ని కన్నాడు. మరొకడైతే ఆ సంగతి చెప్పుకునే వాడేనా? మనకే ఆశ్చర్య మవుతుంది. మనలో చిన్న మెత్తు లోపం వుంటే, తప్పు చేస్తే దాన్ని ఎంతగానో కప్పిపుచ్చుతాం. కాని వ్యాసుడు ఎంతటి ధీరత్వో అహంకార మమకారాలు లేకుండా తన చరిత్ర తన వారి చరిత్రగా భావించి రచించాడు? ఇతిహాస రచన అంటే అది. ఆ కథలో తాను కూడా భాగస్వామి అయి:ప్పటికీ సత్యం తప్పకుండా సర్వం భగవద్గీతగా దర్శించి గానం చేయగలిగడం. అటువంటి ఋషిత్వం అద్వితీయమైనది. జీవితంలో జరిగే వృత్తాంతాలు ఈ సృష్టి అంతటా జరుగుతున్నాయని, మనశరీరంలో తత్త్వాలుగా ఉంటున్నాయని దర్శనం లభిస్తుంది. ఇది నీది - నాది కాని నిత్యసత్యం కనుక చెప్పకుంటే నీకు నాకు ఉపయోగ పడుతుంది. కనుక చెప్పకోవడానికి సిద్ధ అద్దురాకుంలే మరింత ప్రయోజనం ఉంటుంది. కనుక ఆ ఋషులు తమ జీవితాలనే ఇతిహాసాలుగా దర్శించి గానం చేశారు. అలా వారు కవులయ్యారు.

వ్యాసు, వాల్మీకిలంటే ఋషులు, మీసాలు పెంచుకున్న ఇద్దరు ఋషులు కారు. వారు రచించి: వి రామాయణ భారతాలనే గొడుగులంథాలు కావు. ఆ ఋషుల జీవుల స్వభావాలు. వారి గుణ నలు జీవుల ఆనుభవాలు. జీవుడికి పరిమార్చి అంశ గనుక గెండు లక్షణాలున్నాయి ఒకటి తనయందే తాను రమించడం. జీవుడు కూడా తన ఆత్మయందు తాను 'రమించే' ఆత్మారామని స్థితియే రామాయణం. అప్పుడతని దేహం ఒక పుట్ట (వ్యక్తి) వంటిదని తాను ఆత్మ స్వరూపుడనైన రాముడనని దర్శనం పొందుతాడు. తాను దేహమునంగు పంచేంద్రియాలను మనస్సునూ, అహంకారాది వివిధ భావాలనూ భరిస్తూ 'జీవించే' దేహ

పంచాంగరచనలో వైరుధ్యాలు

—శ్రీ మధుర కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి.

వైశ్ణవీకతో 7-8-1980 వ తేదీన ఆంధ్రప్రదేశ్ లో పంచాంగ సంబంధమైన చిర్యలను గురించి శ్రీ పిడపర్తి చినకృష్ణ మూర్తిశాస్త్రిగారు ఈ సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రిగారు ఒక వ్యాసమును ప్రకటించిరి. అందు ముఖ్యముగ శ్రీ మాగురువు లగు శ్రీపాద వెంకటరమణ వైవజ్ఞశర్మ గారిని గురించి, క్యాలెండరు రిఫారిమేషన్ కమిటీ నిర్ణయముల గురించి, శ్రీ కేవలారు

ధారి స్థితియే భారతం. అప్పుడతడు తన ఆత్మయే వివిధ ఇంద్రియాలుగా, మనస్సుగా వివిధ భావాలుగా వ్యాసం చెందుతున్నదని దర్శనం పొందుతాడు. ఇలా ప్రతి జీవి వాల్మీకి, వ్యాస స్వభావాలతో - రామాయణ భారతాను భావాలను పొందుతాడు. తన జీవితమే కాదు, తనవారి జీవితమే కాదు, ఈ సమస్త సృష్టిస్థితి ప్రళయాలు భగవంతుని కలుగు భాగవతి సత్యములుగా కీర్తన చేయగలుగుతాడు. ఇన్ని విధాలుగా వ్యాసీకరింపబడిన నారాయణుడే వ్యాసుడని అతడు దర్శిస్తాడు. ఇలా తన కథని లోకం కథగా, లోకం కథని తన కథగా - స్వభావోచితంగా అనుభవాత్మకంగా రచన చేయడమే ఇతిహాస రచన. అందులోని ధర్మాధర్మాలతో ఆ ఋషులకు పనిలేదు. అంగుళే అన్నాడు తిక్కన - 'లోక హితనిష్ఠం బూనికావించె ధర్మాద్వైతస్థితి భారత' ఖ్యమగు లేఖ్యం చేసె అమ్మాయమన్' అని. ఆయన ఋషి అయిన కవికాదామరి? హరిహరాద్వైతం స్వభావంగా జీవించి అనుభవంగా లోకానికి అందించిన మహనీయుడు గదా. అప్పుడు చెప్పండి

ఋషులు — కవులవుతారా?

కవులు ఋషులు కావారా?

—...—

గారితే అదరింపబడి రక్షింపబడిన ఆయనాంశముల గురించి యింకా యితరాంశములగురించి, రాజమండ్రి శ్రీ వేదశాస్త్ర పరిషత్తు వారిచే 1980 జనవరిలో నిర్వహింపబడిన జ్యోతిష సభలను గురించి వ్రాసియున్నారు. ఓటిలో శ్రీమాగురువులను గురించి, క్యాలెండరు రిఫారిమేషన్ కమిటీ నిర్ణయములను గురించి మఁకొన్ని అంశముల గురించి సమాధానములు చెప్పుచు ఆంధ్ర ప్రభ కోక వ్యాసమును వ్రాసి పంపి తిని. శ్రీ పత్రికాధిపతుల కా వ్యాసములో గల అంశములను ప్రచురించుట కిష్టము లేకినో, పక్షపాతముచేతినో ప్రచురించలేదు. వారట్లు ప్రకటించినంతమాత్రమున బాధించునది యేమియులేదు. సత్య ప్రచారమునకు డీక్షా కంకణము కట్టుకొనిన పత్రిక లనేకములు గలవు. వాని యందు ప్రకటించి సత్యమును లోకమునకు తెలుపవలె ననుభావముతో నీ వ్యాసమును సమాలోచన పత్రికాధిపతులకు చూపింప వారు తప్పక ప్రకటింపగలమని సహృదయులతో నంగీకరించినందులకెంతయు కృతజ్ఞుడను.

సత్యము నన్వేషించుటకు ప్రయత్నించుట జ్ఞాని లక్షణము. అసత్యములతో జీవయాత్ర గడుపుకొనుట సాధారణ మాంవుని లక్షణము. తత్త్వవేత్తలు, శాస్త్రములయొక్క లోతులను బాగుగ పరిశీలించి మహనీయ విషయములను గ్రహించి లోకమున కందచేయుచుందురు. వ్యూహము ఆర్యభటుడు, వరాహుడు, భాస్కరుడు, బ్రహ్మగుప్తాదులు నట్టి మహనీయులు. శ్రీమాగురువులు శ్రీ శ్రీపాద వెంకట రమణ వైవజ్ఞులు గూడ నట్టి మహనీయులలో నొక రనుటలో నట్టి సందేహము లేదు. వారు బహుకర్మ నిష్ఠులు. సత్యాన్వేషణ తత్పరులు. సత్యమును గ్రహించి లోకమున ప్రచారము

చేయుటకు కంకణమును కట్టుకొనినవారు వారి పరిశోధన సారాంశము త్రికాలా బాధక మగు సత్యమును ఋజువు పరచును. వారి నిర్ణయములు సామాన్యబుద్ధికి అందునవి కావు. గొప్ప జ్యోతిష విద్యాంసులకే విశదమగును. వారి పద్ధతియే సరియైన దని సమగ్ర శాస్త్రజ్ఞు లంగీకరించి యున్నారు.

1955 లో రామచంద్రపురంలో జరిగిన సభకు తీర్పుచెప్పటకు వచ్చిన శ్రీ కొల్లేగార్. వెంకట నుబ్బుశాస్త్రిగారు (మైనూరు)తీర్పు గ్రంథము 19వ పేజీలో శ్రీమా గురువులను గురించి వ్రాసిన వాక్యము లిట్లున్నవి.

‘శ్రీ శ్రీపాద వెంకటరమణ శాస్త్ర సిద్ధాంతిగారు సూర్య సిద్ధాంతమునను, సిద్ధాంత శిరోమణి యందును, అంచ సిద్ధాంతిక యందును, ఆర్యభట సిద్ధాంత మునందును, అంగ్లేయ దృగ్గణితమునందును, మహా పండితులు.....కునుక నే వీరి పాండిత్యము మహద్భూతి మైనది అని వారి పాండిత్యమును కొనియాడిరి. కాని తీర్పు చెప్పినప్పుడు తా మనుసరించిన విధానమును దృష్టియందుంచుకొని తీర్పు చెప్పిరి.

శ్రీ నుబ్బుశాస్త్రిగారుగూడ శ్రీ పిడ పర్తి సోదరులవలె రెండు రకముల పంచాంగములను ప్రకటించెడివారు. శ్రీపిడ పర్తి వారు 1, 2 సంవత్సరములనుండి మాత్రము మానివేసిరి). వీరు తీర్పు గ్రంథము 11 వ పేజీలో ‘చైత్రపక్షము, రైవతపక్షము-అయనాంశములు రెండును తప్పెనవే అని శ్రీశ్రీపాద వెంకటరమణ దైవజ్ఞశర్మగారు చెప్పుచున్నారు. మరియు అంగ్లేయ మతమున నక్షత్ర చలనము కాన వచ్చుచున్నది. అనియు చెప్పియున్నారు వీరు ప్రతిపాదించిన నక్షత్ర ధ్రువ విచారణ లన్నియు సత్యమైనవే’ అని ఒప్పుకొనియున్నారు. ఇంక తీర్పు గ్రంథము సాధారణము చేసుకొని శ్రీ పి. చి. కృ.

శాస్త్రిగారు వ్రాసిన విషయములకు సమాధానము వ్రాసుబడుచున్నది.

(1) (5వ పుట)శ్రీశ్రీపాద సిద్ధాంతి గారి (మధిర కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారి గురువులు) మతిరీతిని అనగా సం॥౯౦ 1కి అయనగతి 50¹¹.16 చొ॥న 1585 సం॥ రములకు అయనాంశలు గ్రహింపగా వారివరకు గ్రహించిన అయనాంశల కన్న 2 భాగాలు అధికం అవుతాయి.

అందుచే వీరి అయనాంశలు సరియైనవి కావు అయనాభావ కాలముగూడసరిగా నిర్ధారణ చేయబడలేదు.’ అని వ్రాసిన దానికి సమాధానము వ్రాసుబడుచున్నది.

శ్రీ నుబ్బుశాస్త్రిగారు రెండు రకముల పంచాంగములను ప్రకటించే అభ్యాసం గల వారేగాని నిర్దుష్టమైన, శాస్త్రియమైన, దృక్పథ పంచాంగమును ప్రకటించినవారుకా రనుటలో సత్యయోక్తి లేదు. వీరుగూడ సూర్యసిద్ధాంత మధ్యవరవిని దృక్పథనిగ భావించి, ఛాయార్కపత్య అయనాంశములను సాధించియున్నారు. వీరిచే స్వీకరించబడిన సూర్య సిద్ధాంత మధ్యమ సూర్యుడు దృక్పథుడు కాకపోయినను దృక్పథుడని చెప్పట సాహసము. ఈ విధముగ సాధించబడిన అయనాంశములను స్వీకరించిన వారుగుటచేతనే శ్రీపాద వారి అయనాంశములు తప్పుని వ్రాసినారు.

తప్పుదానిబడిన కొందరు ఛాయార్క పత్య అయనాంశములు సాధించియుండగ దీనితో ఒరివాపుగ వచ్చే చైత్రపత్య అయనాంశలను గ్రహించి కొందరు శ్రీమా గురువుల పద్ధతి నాత్మేపించుచున్నారు. సత్యమును చెప్పటకు, తప్పును ఒప్పుకొనుటకు చేతకానివాడు వీరివాదములలో ఏ విధమైన శాస్త్రియత లేదు శ్రీ కొల్లేగార్ వెంకటసుబ్బు శాస్త్రిగారు చైత్ర పత్య అయనాంశములు పరిగ్రహింపకూడదని వారి అయనాంశ నిర్ణయ గ్రంథమున వ్రాసియున్నారు.

అయనాభావ కాల విషయంలో, వరాహుని కాల నిర్ణయ విషయంలో శ్రీ నుబ్బు శాస్త్రిగారు తప్పుగ అభిప్రాయపడినారు. 421 కా.శకములో ఆర్యభటుడు గలడు. వానిని ప్రస్తావించిన వరాహుడు 427 కా.శకములో గ్రంథమును రచించెను. ఈతని కాలము 427 కా.శక ప్రాంతము కాక 427 విక్రమశక మని చెప్పియున్నారు. ఈ వాత అసంబద్ధమైనది. చైత్ర పక్షవాదులు, ఛాయార్క పక్షంలో 23 అయనాంశముల చిల్లినను గ్రహించేవారు వరాహుని కాలంలో అయనాభావమైన దన్న శ్లోకమును తెలిసియు తప్పు అర్థమును చెప్పి సమర్థింప బూనుకొన్నారు. శ్రీ ఎన్. సి. లాహిరి క్యాండ్లరు రిఫారమ్ కమిటీ సెక్రటరీగారు ‘సాంప్రతి మయనం సత్యం’ అను అయనాభావ కాల బోధక శ్లోకమును (వరాహక్రమ) కమిటీ రిపోర్టు గ్రంథములో ఎక్కడను గూడ ఉడహరించకుండ దానిని దాచి పెట్టినారు. ఈ ఉధయ పక్షవాదులకు ఈ శ్లోకము వజ్రాయుధమై కూర్చుంది. అందుచే దానిని మరులపరచడం, అన్న అర్థాన్ని చెప్పడం వంటివి జరుగుతున్నాయి.

శ్రీమా గురువులు సూర్య సిద్ధాంత సూర్యుడు దృక్పథుడు కాడని స్పష్టమగుటవలన వానిలోగల తేడాలను సవరించి దృక్పథికి సరిపడునట్లు సాధించియున్నారు. ఇట్టి మహత్తరమైన సత్యమును గ్రహించక కైకయే గతానుగతి కంగామిగిలినవారునడచుకొనుచున్నారు. ఎప్పుడమంది కాదంటే మాత్రం సత్యం సత్యమే కాకపోదు.

(2) (17వ పుట), అందుచే ఇరువది అయనాంశములు కర్మానుష్ఠాన యోగ్య కాల బోధకములు కానేరవు. అందువల్ల శ్రీ శ్రీపాద వెంకట రమణ దైవజ్ఞులు స్వీకరించిన అయనాంశములు పరిగణింప తగినవి.

ఇక్కడ 'అంగుచే' అనుటకు పూర్వము 15, 16 పేజీలలో వ్రాసిన విషయమును గురించి వీరే విషయమును ప్రస్తావించక పోవడం శోచనీయము పూర్వము వ్రాసిన విషయమును గూడ విచారించినచో చైత్ర పక్షాయనాంశములు గూడ క్రిసుబ్బ శాస్త్రిగారి దృష్టిలో తప్పేనవే యగు చున్నవి. చైత్ర పక్షాయనాంశములు గూడ దుష్టములే యనుభావముతోనే చాయార్క పక్షాయనాంశములే స్వీకరింపదగినవి అని 16 పుట చివరలో వారి మతమును తెలిపినారు.

(8) కేతకరు మహాశయులు చైత్ర పక్షాయనాంశములను గ్రహించారు. వి. ఆర్. కె. కేత్కారుగారు ఇలా చెప్పారు. 18 డి. ఆయనాంశలు స్వతంత్రాలు నవీనములు.....కనుక ఇపుడు లుప్త సదృశములు. ఆ కారణముచే పరంపరా శుద్ధములు, గణిత శుద్ధములు. శాస్త్ర శుద్ధములు అగు 22 ఆయనాంశాలు ఇచట నాచే ఆదరించబడినవి. పంచాంగ కర్త అందరు 22 ఆయనాంశాలనే గ్రహించి వలసిఉంటుంది.

ఈ కేతకరు మహాశయులు ప్రథమ ముని లోకములూ బహుళ వ్యాప్తిలో నున్న 22 ఆయనాంశాలను తిప్పి అని తెలుసుకొని దృక్పథమును సంపాదించుటకు ప్రయత్నించి 18 డి, ఆయనాంశాలు సరియైన వని నిర్ణయించి గ్రంథమును ముగించి ప్రచారం చేయగా; న్యాయ దృష్టిలేని, శాస్త్ర తర్జి మెరుంగని సాధారణ పంచాంగ కర్త లందరు(చాల మంది) 22 ఆయనాంశాలను గ్రహించేట్లు, నవీన పద్ధతిని వదిలిపెట్టి గ్రంథ రచన చేయుటని నిలవనిచ్చుటచేత (శోరుట చేత) ఈ కేత్కారుగారు '22 ఆయనాంశాలు నాచే ఆదరింపబడినవి. రక్షింపబడినవి.' అని చెప్పినారు.

గాని తాము గ్రహించినట్లు వ్రాయ లేదు. తాము సూర్య సిద్ధాంత మధ్యమ సూర్యుడు దృక్పథు డని వ్రాసియుండిరి. సూర్యసిద్ధాంత మధ్యమ సూర్యుడే దృక్పథుడైన యెడల సాయన మధ్యమార్క - సూ.సి. నిరయన మధ్య మార్కాంతరము అగు ఆయనాంశములే దృక్పథము అని సిద్ధాంతము లో బోధించుచుండగా ఈయన చైత్ర పక్షమును అవిష్కరింప పనియేలేదు. చాయార్క - కరణార్కాంతర రూపాయనాంశాలనే గ్రహించ వచ్చును. గ్రంథములో వారు వ్రాసిన విషయము ఎట్లున్నదో పరిశీలించెము.

శాకేషద్ధోబికుల్యాం శరది సమభవ
స్సోర్య ప్రవృత్తి
రేవత్యాం సౌరివర్షే స దల వసునినా
న్యూన్మితాధక్య భావాత్
మందంమందం పుర సా ప్రచలతితతం
రేవతీక శ్చతుర్భు
భావైరప్రేమనాసా భవతి పునరితో
ప్యగ్రతిః సంభ వేచ్చి
తస్మాద్వర్ష ప్రవృత్తిః పునః పి చయథా
రేవతీ తారకాయాం
స్యాత్తదృక్పథ వ్యవస్థాకరణ ఇహనుయా
రేవతీక పక్ష ఉక్తః
ఇచ్చేయు ర్యే న హతుంసుదృఢ పరిచయా
ద్వర్తమానాం ప్రవృత్తిం
తేభ్యశ్చైత్రాఖ్య పక్షః ప్రచలనరహితః
సంగ్రహీతః కి లాత్రి

శోర్యిర్గణితం ప్రథమముద్రణ
424 పుట.

పై గ్రంథములో సౌరివర్ష ప్రమాణము దృక్పథ సౌరివర్ష ప్రమాణముకంటె 8 1/2 విలు అధికముగ నుండుటచే సౌరి వర్షారంభము తేడాగానున్నది. ఇప్పుడు 4 భాగాలు తేడాలో నున్నది. కనుక సౌరి వర్షారంభమును సరిగ్ గుర్తించుటకు

రైవత పక్షము నాచే చెప్పబడినది. చిర కాలాభ్యాసములోనున్న వర్తమాన పద్ధతిని (22 ఆయనాంశాల పద్ధతి) విడచుట కవరికి ఇష్టము లేదో వారి నిమిత్తము నా గ్రంథములో చైత్రపక్షము సంగ్రహించ బడినది. అని భావము.

ఇట్లునుటచేత రైవత పక్షమే కేత్కారు గారిచే చెప్పబడినది గాని చైత్రపక్షము కాదు. ఇతర మతమగు చైత్రపక్షము (ఇది ఛాయార్క - కరణార్క పక్షము. ఈ మాట తీసి వేసి కేతకరుగారు చైత్రపక్ష మని పేరు పెట్టిరి.) తమ గ్రంథములో వారి నిమిత్తము సంగ్రహించబడినది. అనగా తన గ్రంథమునుబట్టి వారు కూడ గణితము చేసుకొనివచ్చును. అనిభావము. ఈ భావమునే యీ క్రింది వాక్యాలలో నిరూపించారు.

శకే 1807 వర్షే పంచాంగ త్రయ మాసీత్ 22 ఆయనాంశ ఘటితం సర్వ జన స్వీకృతం ఏకం అపరం నవీనం పట వర్ధనీయ పంచాంగం 18 ఆయనాంశ ఘటితం ఆంగ్లతుల్యం సాయనం శ్రీ దీక్షిత ప్రవర్తితిమితి మయాగ్రథ్య మానస్య గ్రంథ్య పంచాంగ త్రయోప యోగిత్య సుపాదనాయ తదాచిత తేప కాదీన్ సంయోజ్య హస్తలిఖితో గ్రంథః సమాపితః (శోర్యిర్గణితం 2వ ముద్రణ, ప్రస్తావన 21, 22 పేజీలు)

1807 శా. శకములో 22 ఆయనాంశ లను గ్రహించి అందరు చేయుచున్న పంచాంగము ఒకటి. 18 ఆయనాంశాలు గ్రహించి నూతనముగ చేయబడుచున్నది రెండవది శ్రీ దీక్షిత ప్రవర్తితమైన సాయన పంచాంగం (ఆంగ్ల గణిత తుల్యము) మూడవది. ఈ మూడు పద్ధతు లకు ఉపయోగపడుటకు వీలుగ నాచే గ్రంథము వ్రాయబడి సమాప్తి చేయబడి నది.

ఇట్లునుటచేత కేత్కరుగారుదృక్పథము కానటువంటి 22 అయనాంశల పద్ధతి పంచాంగ కర్తలను తృప్తిపరచుటకు వారుగూడ తన పుస్తకం కొనుక్కొని పంచాంగ రచన చేయడం నిమిత్తం చైత్ర పక్షమును సంగ్రహించారు గాని చైత్రపక్షం కేతకరుగారిచే చెప్పబడినది గాదు. తప్పు గణితముల ద్వారా యీ పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టినారు. దీనిమీద వ్రాయవలసినట్లే పెద్ద గ్రంథ మగును. చైత్ర పక్షం తప్పు అని చెప్పటకు శ్రీ కేత్కరుగారి గ్రంథమే ప్రమాణము. ముఖామఖిగ శాస్త్రజ్ఞుల సమక్షమున శాస్త్రాధిపతి జరిగిన యెడల ఈవిషయము ఋజువుకాగలదు. ఈ భయముచేతనే శ్రీ పిడపర్తి సోదరులు రాజమండ్రి నభలకు దూరమైనారు. 22 అయనాంశలు గ్రహించి (చైత్రపక్షమును గ్రహించి) ఎవరు పంచాంగ రచన చేయుదురో వారికి దృక్పథమునందు తాత్పర్యములేదని భావము. ఆ పంచాంగములు గూడ దృక్పథ పంచాంగములు కావు. ఈ విషయమై శ్రీ కేత్కరు గారిచే వ్రాయబడిన వాక్యములే ప్రమాణములు. విష్ణులైన వారందరు ఈ విషయమును గ్రహించియే యున్నారు. ఇంకను గ్రహించగలరు.

(4) 'వర్తమాన సిద్ధాంతసంకల్పపుష్కర నిర్ణయంవల్ల శ్రీశృంగేరి పీఠాధిపతులును చైత్రపక్షాయనాంశాలనే స్థిరీకరణ చేసి నట్లు స్పష్టమవుతోంది' అని వ్రాసిరి.

దీని విషయంలో శృంగేరి మరపంచాంగకర్తయగు శ్రీలంక వెంకటసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు తమ రౌద్రపంచాంగ పీఠిక 12 వ పుటలో నిట్లు వ్రాసియున్నారు.

'కొందరు సింహ గురు ప్రవేశమునకు అయనాంశ సంబంధమును కల్పించి

అయనాంశాలలోని భేదమును ఛాయార్క పక్షీయము, రైవత పక్షీయము, చైత్ర పక్షీయము అనువానిలో చైత్రపక్షీయ అయనాంశాలను గ్రహించినట్లు, అవి శ్రీ జగద్గురువులకు ఆమోదకరములైనట్లు ప్రకటించిరి. ఇదియు సరి గాదు. మావి ఛాయార్క పక్షీయ అయనాంశాలు 23-48.17 వీటి ప్రవృత్తి నిరయనరాశి ప్రవేశమునకు అవసరములేదు.' దీనివలన శ్రీ పిడపర్తి సోదరులు వ్రాసిన విషయము సరియైనది కాదని ఋజువైనది.

(5) 'శ్రీ కంచికామకోటి పీఠాధీశ్వరులగు శ్రీశ్రీ చంద్రకేళిరెండ్ర సరస్వతీ స్వాములవారిచే చైత్రపక్షాయనాంశాలు ఆత్యధిక పండితామోక్షమును పొందినవి గావు న చైత్రపక్షాయనాంశములనే గ్రహించి పంచాంగ రచన చేయవలసిన తీర్మానించబడినది.' అని పిడపర్తివారు వ్రాసిరి.

శ్రీ స్వామివారు 1707 భాద్రపద మాసంలో రాజమండ్రిలో సభ జరిగినప్పుడు శ్రీ శ్రీహిందానీధాంతిగారికి ఒక లేఖను వ్రాసియుచ్చిరి అందు అయనాంశములను గురించి ఇంకను నిర్ధారణ కాలేదనియున్నది. 1967 తరువాత శ్రీవారు ఏసభలో తీర్మానించినాగో తెలియను. ఈ భయవాదులు లేకుండ ఏకపక్ష నిర్ణయ మంగీకరింపదగదు.

(6) కేలండరు డిఫార్మ్ కమిటీవారు 22 అయనాంశాలను అంగీకరించడంలో వారి తాత్పర్య మిట్లున్నది. వారి రిపోర్టు గ్రంథము 16వ పేజిలో.

"Dr, Gorakh Prasad thereafter submitted a note containing his definite Proposals in this respect, which was also circulated amongst the members. He Proposed that 23-15' be taken as the ayanamsa on

the vernal equinox day (21st March of 1956) because this will reconcile most of the 'Pancangas' in India based on modern constants' అని గలను.

21 మార్చి 1956 నాటికి 28°-15' అయనాంశలు గ్రహించితే ఇది చాలా మంది పంచాంగ కర్తలను సమాధాన పరుచును. గనుక దీనిని గ్రహించదగును. అని భావము. అనగా చాలా మందిని తృప్తిపరచు ఉద్దేశ్యముతో మాత్రమే యీ చైత్రపక్షాయనాంశములు గ్రహింపబడినవిగాని శాస్త్రీయములు కావని తేలుచున్నది. శాస్త్రాచర్య ద్వారా నిర్ణయింపబడినవి కావనుటనిస్సందేహము.

రిపోర్టు గ్రంథమును సవిస్తరిముగ చూచినచో చాల అవకతవకలు కనుపించును. పీరినిర్ణయములు సరియైనవి కానందున నే 'నేనునల్ల నైచ్చునకాడిమి' ఛట్లవారు పంచాంగనిర్ణయ విషయమై ఒక సెమినారును ఏర్పాటుచేయు బోవుచున్నారు. పంచాంగ సంశోధక సంఘం వ్యాధినా, మరెవ్వరైనా సత్యాన్వేషణ చేసి చైత్రపక్షము గుప్తమైనదని గ్రహించి, దానిని వదలినప్పుడే యీ అయనాంశవివాదము పరిష్కారముకాగలదు. శాస్త్రీయముకాని, వివాదనలయ మైన చైత్రపక్షమును సమర్థింపబూనుట అనుచితము. ప్రభుత్వంవారు కమిటీవారి నిర్ణయప్రకారం పంచాంగకర్తలందరు చేయవలయు నని ఆదేశం ఇచ్చే యెడల కమిటీ నిర్ణయఖండంకు పూనుకొను మహానుభావుల నేకులు గలరని మరువకూడదు. శాస్త్ర ఖడ్గముతో బలాత్కారపు ఆదేశమును తుత్తీసియులు చేయగల పరిస్థితులుగూడ సంభవించును.

రామాయణానికి ఊపిరి ఊర్పిత

— శ్రీ క. శారవప్రసాద్.

‘పురాం నవతీతి పురాణం’ ఎన్ని మార్లు విన్నా తినివి తీరనిది. ఏదో ఒక క్రొత్తదాన్ని చూపి చే పురాణం. కథ, ఇతివృత్తిం ఎంతపాతదైనా దానిలో ఏదో ఒక గొప్పదనం మనకు కనబడు తూనే ఉంటుంది.

అదికవి వల్లకచే రచింపబడ్డపురాణం నవరసభరితమైన రామాయణం. రామాయణంకేరు వివగానే ఏదో చెప్పలేని ఆనందం మనలను ఉక్కిరి బిక్కిరి చేస్తూ ఉంటుంది. తెలుగువాడి వలుగు రామాయణం.

సాహిత్యం సమాజానికి దర్పణం వంటిది. సాహిత్యద్వారా సమాజాన్ని ప్రగతిపథంలో ముందుకు నడిపించాలి. అలా నడిపించగలిగేదేక తమసాహిత్యం అవుతుంది మరి రామాయణాన్ని ఉత్తమ సాహిత్యం అని మనం అంగీకరించాలి! అటువంటి సాహిత్యాన్ని అత్యుత్తమ సాహిత్యం అనడం అతిశయోక్తి కాదేమో!

ఎవరైనా ఒకను గొప్పవారు కావాలన్నా వారికి ర్తనలుదిశలా వ్యాపించాలన్నా దానికి దోహదకారులు చాలా మంది ఉంటారు. కానీ సాధారణంగా మనం అందరినీ ఎర్చిపోయి ముఖ్యమైన వాళ్ళని మాత్రమే గుర్తుంచుకుంటాం. రామాయణంలో అలాంటిదే చిన్న విషయాన్ని విమర్శనాత్మకంగా మీముండుంచుతాను.

రామాయణంలో రాముడు నాయకుడు. అతడు తాను ఆచరించి ఇతరుల చేతి ఆచరింపజేయాలనేది అతనితాలూకు సిద్ధాంతం అందుకే అతడు ఆదర్శజీవి. అంతే కాకుండా తండ్రిమాటను జవదాటకుండా పాటించడానికి తల్లికంట్రు

లకు విధేయుడై ఉండడానికి, అన్నదమ్ముల ఆదర్శజీవనానికి, ఆయుగల సుఖవాంఛ తీవ్రతానికి మార్గదర్శి రాముడు. అందుకే రామాయణాన్ని చదవగానే రాముణ్ణి ప్రేమించాలని, రావణుణ్ణి ద్వేషించాలని ఎవరూ చెప్పకుండానే అతి సులభంగా అవగతమవుతుంది. మరి ఇంతటి ఆదర్శమూర్తి మహా పంక్రమకాలి కూడాను.

వీరుడైన రాముడు నూనూరు మీసాల నూర్చి యావనంలోనే రాక్షసుల్ని ముట్టమాగించేసి యజ్ఞాల్ని నిర్విఘ్నంగా కొనసాగేలా చేసి, త్న తియ్యచిత్తమైన శ్రాజ్ఞను ప్రదర్శించేడు. కానీ రావణుడిని ముట్టమాగించే నడం అంటే మాటలతో పని కాదు. అంతటి పరాక్రమకాలి రాముడు కూడా వానరులు, లక్ష్మణుడు మొదలగు నారి సహాయంతో రావణుణ్ణి వధించేడు. రావణధాంత్యం రాముడు జు జైట్టిగా ఆదర్శవంతుడయ్యాడు.

అయితే రాముడు ఇంతటి పంక్రమకాలిగా, ఆదర్శమూర్తిగా చరిత్రపుటలలో నిలిచిపోడానికి మూలం ఒక అమృతమూర్తి. ఆమె త్యాగాన్ని చెప్పడానికి భాషకే అతీతమవుతుంది. ఆ కరుణామయు ఊర్పిత!

చాలమంది ఆశ్చర్యపోతారు ఊర్పిత ఏంత్యాగం చేసిందా? అని. ఒకసారి పరిశీలిద్దాం రామునితో పాటుగానే లక్ష్మణ, భరత, శత్రుఘ్నులకు కూడా వివాహం జరిగింది. వివాహానంతరం కొన్ని సంవత్సరాలు అందరూ చక్కటి దాంపత్య జీవనాన్ని రుచిచూసేరు.

కాలచక్రం పరిభ్రమించింది. క్షక కోర్కెలేర్చి నిమిత్తం రాముణ్ణి వనవాసం చెయ్యమని దశరథుడు ఆదేశించేడు. ఇత్యావంశంలోనే ఆదీన

మాటకప్పే ఆచారంలేదు గాబట్టి దశరథుడు కైకభవస్థానన్నవరాలమూలంగా రాముణ్ణి అడవులపాలు గమ్మని కోగవలసివచ్చింది. మరి అశేషక్షావంశంలో పుట్టిన రాముడు తండ్రిమాటను పాటించే దనడంలో విశేషంలేదు. ఆచారంగా రాముడు నారచీరలు ధరించి అడవికి సిద్ధమయ్యేడు. మరి పతితోడనే సతి జీవితంగాబట్టి, ఆమె పతివ్రతఅనడం చేత, తనతండ్రి జనకుడు మహాతత్వవేత్త, జ్ఞాని అనడంచేత, అటువంటి నుత్పత్రియ వంశంలో పుట్టి, ఇనకులసోముడురాముడి భాగ్య అనడంచేత నీత రామునితో వనవాసానికి సిద్ధమయ్యింది

భాత్యవత్సలుడు, అన్న గారికైనీ అమితమైన భక్తివిశ్వాసాలు గలవాడు, లక్ష్మణుడుకూడా అన్నవదినలతో వనవాసం చెయ్యడానికి వెనకాడలేదు. అన్నదమ్ముల్ద్దరూ శరీరాలు వేరైనా ఆత్మ ఒక్కటిగా తీవిస్తున్నవారు. అలా వెళ్ళుతున్నారంటే సమంజసమే అనిపిస్తుంది. కానీ నీతలాంటిదేకదా ఊర్పితకూడా! మరి లక్ష్మణుడు వెళ్ళిపోతే ఈమె ఏం కావాలి? ఒకకోణ కాదు. రెండు కోణాలుకాదు. పద్నాలుగు సంవత్సరాలు. ఇలా పద్నాలుగు సంవత్సరాలు ఒంటరిగా ఉంటే తనను గురించి లోకం ఏమనుకుంటుంది? కాలాంతరంలో ఈమె ఎన్ని సమస్యలు ఎదుర్కోవాలి? అందుకే చమత్కారంగా లక్ష్మణుడు అన్నని, వదినగారినీ తనకింటికి రెప్పలాగ చూసుకోవాలి. గాబట్టి, అటువంటిప్పుడు తనకు నిద్ర అసంభవమని అతని నిద్రని తనభార్య ఊర్పితకు ప్రసాదించి లోకంలో అపవాదు పాలుగాకుండా తనకార్యాన్ని నెరవేర్చుకోవడానికి ఎటువంటి ఆటంకం లేకుండా అసమస్యని అక్కడి కలా పరిష్కరించేడు.

మరి ఈమె ఎంతటి త్యాగమూర్తి అలోచించండి. భర్త అజ్ఞానువర్తినియై ఈమె ఆంధ్రపురంలో ఒంటరిగా పడు

నాలు గేళ్ళు గడపదలను కుందంటే ఎంతటి ఆత్మవిశ్వాసం ఉం దీమెవ? ఈమె భర్త అలా అడవులపాలు గావడానికి అంగీకరించి ఉండి ఉండకపోతే రాముడికి అంతకీర్తి వచ్చి ఉండేది కాదేమో! అన్న వదిన లిద్దరికీ నిత్యంభక్తి శ్రద్ధలతో నేవల నందించే వాడు. ముఖ్యంగా యుద్ధ సమయంలో ఇంద్రజిత్తుని వధించడానికి పద్నాలు గేళ్ళు నిద్రాహారవర్జితుడు కావాలి. అందుకు అత్యుదాత్త సేనానా నని యుద్ధానికి సిద్ధమవుతాడు. రాముడు 'గుహుకు ఫలాల్ని ఇచ్చినపుడు నేను నీకుఫలాన్ని ఇచ్చేనుగాదా. మరి అలాంటప్పుడు నీవు నిద్రాహారవర్జితుడవు ఎలా అవుతావు?' అని ప్రశ్నిస్తాడు. అందుకు బదులుగా అత్యుదాత్త ఆఫలాన్ని తాను తినలేదని తిరస్కరిస్తే అన్నగారి ప్రసాదాన్ని తిరస్కరించిన వాడిని అవుతా నన్న భయంతో తన తొడలో దాచిఉంచే నని దానిని తిరిగి మరల అన్నగారికి సుగ్రిస్తాడు. యుద్ధానికి వెళ్ళి విజయయాన్ని సాధిస్తాడు. అసలు దీనికంతటికీ మూలం ఆదిలో ఉర్మిళ పద్నాలుగు సంవత్సరాల కాలం భర్తను వదులుకోవడమే కదా! లేకపోతే రాముడికి శత్రుశేషం ఉండి పోయేదేమో!

అందుచేత అపురూపపు త్యాగమును ఉర్మిళ. రాముడి విజయానికి ఈమె పరోక్షంగా ఎంతగానో తన సహాయాన్ని అందించింది. రాముడు అటువంటి విజయ పరంపరలను సాధించబట్టి నేటికీ అందరికీ ఆదర్శమూర్తి అయ్యేడు. రామాయణం భారతదేశానికి కోదాండం అయింది. ఇంతటి అమూల్య గ్రంథంలో ఈమె పాత్ర చాలాచిన్నదిగా కనిపించి నప్పటికీ బృహత్తరమైనది. అందుకే అసలు 'రామాయణానికి ఉపరి ఉర్మిళ' అనా లనిపిస్తుంది.

...0...

ఆధునిక సాహిత్యంలో అంధయుగం ?

ఉషకిరణం ఒక ప్రామాణిక గ్రంథమేనా ?

— శ్రీ చిత్రగుప్తుడు.

--***-***-***-***-***-***-***-***-***-***-***

(గత సంచిక తరువాత)

158. 'తరిగొండ వేంగమాంబ కృష్ణ పదాంకితముగా నొక ద్విపద శతకము రచించెను. ఇందు 137 స్వపదలు కలవు. 'ఆమెరచించిన భాగవతము ద్విపద లభ్య మగుట లేదు' (పుట 150)

వేంగమాంబ కృష్ణమంజరి - మంజరి. దీనిని తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమువారు తమ 'బుల్లెటిన్'లో ప్రచురించినారు. భాగవతము లభ్యమై శ్రీ కె. యన్. శేషరిగారు 1931 లో గృహలక్ష్మి, మార్చి, ఏప్రిల్ సంచికలలో ప్రచురించినారు.

163. 'తంజావూరు నాయకులలో కట్ట కడపటి వాడైన శహజీ (1833-1855) రచించిన 'అన్నపూర్ణ పరిణయ' మను యక్షగానము ఒక పరిశీలన నిధి నందు కొన్నది. శహజీ మహారాజు రెండవ శరభోజి కుమారుడు ఇతడు రచించిన 'అన్న పూర్ణ విజయమున' ఇతివృత్తము కొంక శేష్వర దేవుడు అన్నపూర్ణమ్మను వివాహ మాడిన కథ. రెండవ శరభోజీ మహారాజుకూడ కొన్ని యక్షగానములు రచించెను.'

అన్నపూర్ణ పరిణయక ర్తశహజీకాదు. శివాజీ అని గ్రంథకర్త కృత్యంతరమైన శారదా ధ్వజమున గలదు. 107 పుట. ఇదే సరియైనది. అన్నపూర్ణపరిణయము, విజయ ముకాదు. రెండవశరభోజీ యక్షగానరచ యిత గాదు. సంస్కృత కుమార సంభవ చంపు వీరిని కృత్యంతరము. త్యాగరాజీ ప్రభువు కాలము వాడు. సరస్వతీ మహాలు సంస్థాపకుడు.

191. 'ముకుంద నరసింహాచార్య స్వామి' రుక్మిణీ కృష్ణుల శృంగారమును వర్ణించు లింగేశ శతకమున విప్రలంభ శృంగారమును రసవంతముగా చెప్పెను'.

స్వామి వారు శుద్ధవైష్ణవుడు. లింగేశ శతకము నెట్లు రచియింపదొంగొనును? 'వీరభవ తృష్ణ రింగేశవేష కృష్ణ' యను మకుటముతో నీసపద్య శతకము 1864 లో క్రింద నాధుని దర్శించిన పిమ్మట చెప్పిన లక్షు కృతి. వావిళ్ళవారు దీనిని ముద్రించిరి. అగ్నిద్యోతను డను బ్రాహ్మణుడు కృష్ణుని కడ శేగి వచ్చుటలో తడవాయె ననుచు చింతిల్లు రుక్మిణీ మనోవ్యథను, తెల్పు పద్యములు, రంగ నాగుని వర్ణన యిందు ప్రధానములు 1

194. 'ఆచంట సాంఖ్యాయన శర్మ (1864-1933) పేరు సుధానిధి. మనోరమ అను పద్య కావ్యములను' రచించి.

మనోరమ స్త్రీవిద్యాభివృద్ధినిబోధించు నాటకము. సాంఘికము. తొలి ముద్రణము గ్రంథకర్తచే 1895 లో. విశాఖ పట్టణమున మలి ముద్రణము శర్మగారి శతజయంత్యుత్సవ సందర్భమున 2

194. గురజాడ శ్రీరామమూర్తిగారు 'వీర చిత్ర రత్నాకరము చిత్రమైన పద్య కావ్యము' అని చెప్పెను 234 వ పుటలో '1893 లో చిత్ర రత్నాకరమును మరొక మనోహరమైన కథల సంపుటిని రచించి వారు' అని వ్రాయబడినది

చిత్ర రత్నాకరము మనోహరమైన వచన కథల సంపుటి. పద్యకావ్యము కాదు. అరేబియను నైట్సు అని ప్రఖ్యాతి నందిన వానిలో 'The Sleeper Awakened' అనుదాని స్వేచ్ఛాను వాదము.

దీని ప్రథమ ముద్రణ 1879 ముద్రాసు శ్రీ నిలయము ప్రెస్సులో. ద్వితీయ ముద్రణ వావిళ్ళవారిచే కావున చిర, పద్యకావ్యమూ కాదు. 1879 లో ప్రథమ ముద్రణము వెలువడినది 1893 లో కవి రచించుట భావ్యమూ కాదు.³

198. 'దేవులపల్లి సోదరకవులు సుబ్బారాయశాస్త్రి. తమ్మన శాస్త్రి ప్రసిద్ధులు. మహేంద్ర విజయము అను పేరున పీఠ రచించిన ఆంధ్రప్రబంధము' మహేంద్ర విజయము జమిలి కవిత్వము కాదు. అశేష శేషుషీ దురంధనులైన సుబ్బారాయ శాస్త్రిగారిదే.

314 'నడకుదుటి పీఠరాజుగారు (1871-1937) వచన రూపమున అనేక పురాణములు వెలయించుటయే కాక పిమ్మట అనేకము ప్రకటించిరి. అముద్రిత గ్రంథములయిన ఎల్ల నార్యుని విష్ణుమాయా నాటకము, మద్దిగాల వేంకటరాయకవి ఏకాంత సీతాపలాసము పరిష్కరించి విప్రల పీఠికలలో ప్రకటించినారు.'

ఎల్ల నార్యుని విష్ణుమాయా నాటకమును ముద్రాసు విశ్వవిద్యాలయము వారు ప్రకటించగా నది దోష భూయిష్టముగా నున్నదని పితాపురము రాజా రావు నూర్యారావు బహద్దరువారు తమ గురు వర్యులు అస్థాన విద్వాంసులునైన ఓలేటి వేంకట్రామ శాస్త్రిగారిచే పరిష్కరింప జేసి, 'తేకుమళ్ళ అచ్యుతరావుగారిచే పీఠిక వ్రాయించి ప్రకటించిరి. వి. మా. నా. అముద్రితముగాదు పీఠరాజుగారు పీఠిక వ్రాయలేదు. వారు పరిష్కరించ లేదు ప్రకటించలేదు.

ఇంతకును గ్రంథకర్త చెప్పవలచు కొన్నది ఎల్ల నార్యుని కృత మైన శ్రీ రాధా మాధవము గ్రంథము. ఇది అంతకుముందు అముద్రితమే. 1936 లో తూ॥ గో॥ మండలాంతర్గత కవితత్వ

పురజమిందానులు శ్రీ బలుగు బుచ్చి సర్వారాయుడుగారు దీనిని ప్రకటించిరి. శ్రీపాద లక్ష్మీపతి శాస్త్రిలవారు పరిష్కరించిరి. ఓలేటి వేంకటరామశాస్త్రి గారు సరిచూచిరి పీఠరాజుగారు ముని పాఠకు వ్రాసిరి 4

315. 'తాతా స బృహరాయశాస్త్రి గారు' వర్షుల చిన సీతారామశాస్త్రి గారును, గువ్వూరి వేంకట రమణశాస్త్రి గారును పీఠ కీర్త్యులలో ముఖ్యులై తెనుగు వ్యాకరణము మీద మంచి పరిశోధనము చేసి ఉద్గ్రంథములను ప్రకటించినారు.'

వర్షులవారి విషయమై మన మేకీభవచ్చును గాని, వేంకటరమణ శాస్త్రి గారిని గూర్చి కొంత చెప్పవచ్చును పీఠ 1941-63 సం॥ నడుమ నాంధ్ర విశ్వ విద్యాలయమున పండిత పద్మిని నలంకరించి, వ్యాకరణ పుటాజ్ఞలై ప్రఖ్యాతి గన్నవారు. 1964 వఱకు వ్యాకరణ శాస్త్రిములో పీఠ వర్షుల వారివలె ఉద్గ్రంథము లెవ్వయు ప్రకటింపలేదు. 1964 లో పీఠ బాల వ్యాకరణ సమీక్ష వెలువడినది. కాని ఉపాధి కరణాలు 1960 లోనే ముద్రితమైనది గదా! ఆంధ్ర కవి చింతామణి వలె సంతకృతమైయున్న బాల వ్యాకరణ సమీక్ష రచనమునే గ్రంథకర్త విని ఇట్లు వ్రాసియుండును.

254. 'పీఠి యన్నింటిలోను స్వతంత్ర రచన ఈ మంజరీ మధుకరీయమే. 1860 లో ఈ నాటకము రచించినది పీఠ కుమారులు శ్రీ కోరాడ రామకృష్ణయ్యగారు పేర్కొనినారు.'

రామకృష్ణయ్యగారు రామచంద్ర శాస్త్రిగారి మనుమలు. 'రామచంద్ర కవిక ముగ్గురు పుత్రులు. ఇద్దరు పుత్రికలు లక్ష్మీమనోహరము, రామకృష్ణశాస్త్రి, దుర్గానాశ్వరశాస్త్రి యనువారలు. .. రామచంద్రకవి కృష్ణపుత్రుడగు లక్ష్మీ

మనోహరంగానికి ఇద్దరు కుమార్లు. రామ కృష్ణయ్య, శేషావధానులు అనువారు.' ఈ రామకృష్ణయ్యగారే కోరాడ రామ కృష్ణయ్యగారు. ప్రఖ్యాత భాషాతత్త్వ వేత్తగా మనకు పరిచితులు.

829. 'వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు శ్రీనాథుని కవితపైని వ్రాసిన విమర్శ యీశ్రేణిలోవచ్చిన ఉత్కృష్టగ్రంథము' పేరుచెప్పక గ్రంథకర్తను వ్రాయుట అలవాటు గనుక మనమే శ్రీ శాస్త్రిగారి గ్రంథ మేదియో కనుగొన వలయును. అది శృంగార శ్రీనాథము. ప్రభాకర శాస్త్రిగారి కీర్తిలతప పట్టుగొమ్మ. శాస్త్రిగారిపేరికి యీ విషయమై ఏమనుచున్నదో చూడుడు.

చరిత్రభాగముని, గ్రంథవిమర్శభాగముని యీ గ్రంథమును దొలుత రెండుభాగములుగా రచియింతిని. కాని గ్రంథభాషా శ్యముచే నిపుడు ప్రథమభాగముమాత్రమే ప్రకటించితిని. విమర్శభాగము వేటూరి గ్రంథముగా వెల్లడింపవలసియున్నది.' 2

కావున ప్రభాకరశాస్త్రిగారు శ్రీనాథునిపై విమర్శ ప్రకటించలేదు. గ్రంథకర్తకు కనీసము గ్రంథము చేరైనను తెలియకపోవుట విషాదకరము. వేయేల వేంకటరాయశాస్త్రిగారినిగూర్చి రెండు తడవలు గ్రంథకర్తవ్రాసి, వారి శృంగార నైషధవ్యాఖ్యను విస్మరించుట శృంగార శ్రీనాథము శాస్త్రిగారి Master-piece అని ప్రశంసించుటయే గాక, కవి చరిత్ర లన్నిటిలో నీకృతి అత్యుత్తమమైనదని కలాసవాసి మల్లంపల్లి సోను శేఖరశర్మగారు తమ రెడ్డిరాజ్యచరిత్ర పీఠికయందు కీర్తించిరి. - గ్రంథకర్తకే కాక. ఉత్తమగ్రంథ మని నిర్ణయించిన పెద్దలకు తలవంపు.

315. 'వేదం వేంకటరాయ శాస్త్రి గారు కావ్యాలంకారచూడామణి, అలంకార సారసంగ్రహము, సాహిత్యదర్పణము వంటి ఉద్దగ్రంథములు యథామూలకముగా అనువాదము చేయుటయే గాక, ఉదాహరణ స్తోత్రములకు వచనరూపముగా అనువాదములు ప్రకటించిరి.'

పాపము గ్రంథకర్త శాస్త్రిగారి సాహిత్యదర్పణ అనువాదము చూచి, తక్కిన గ్రంథము లిట్లే యుండుననుకొని విన్నకోట పెద్దన కావ్యాలంకార చూడామణిని గూడ యీ జాబితాలో నిరీకించి పారవైచినాడు. చూడామణిని ఏమి విని యుందురుగాని, చూచియుండరు.

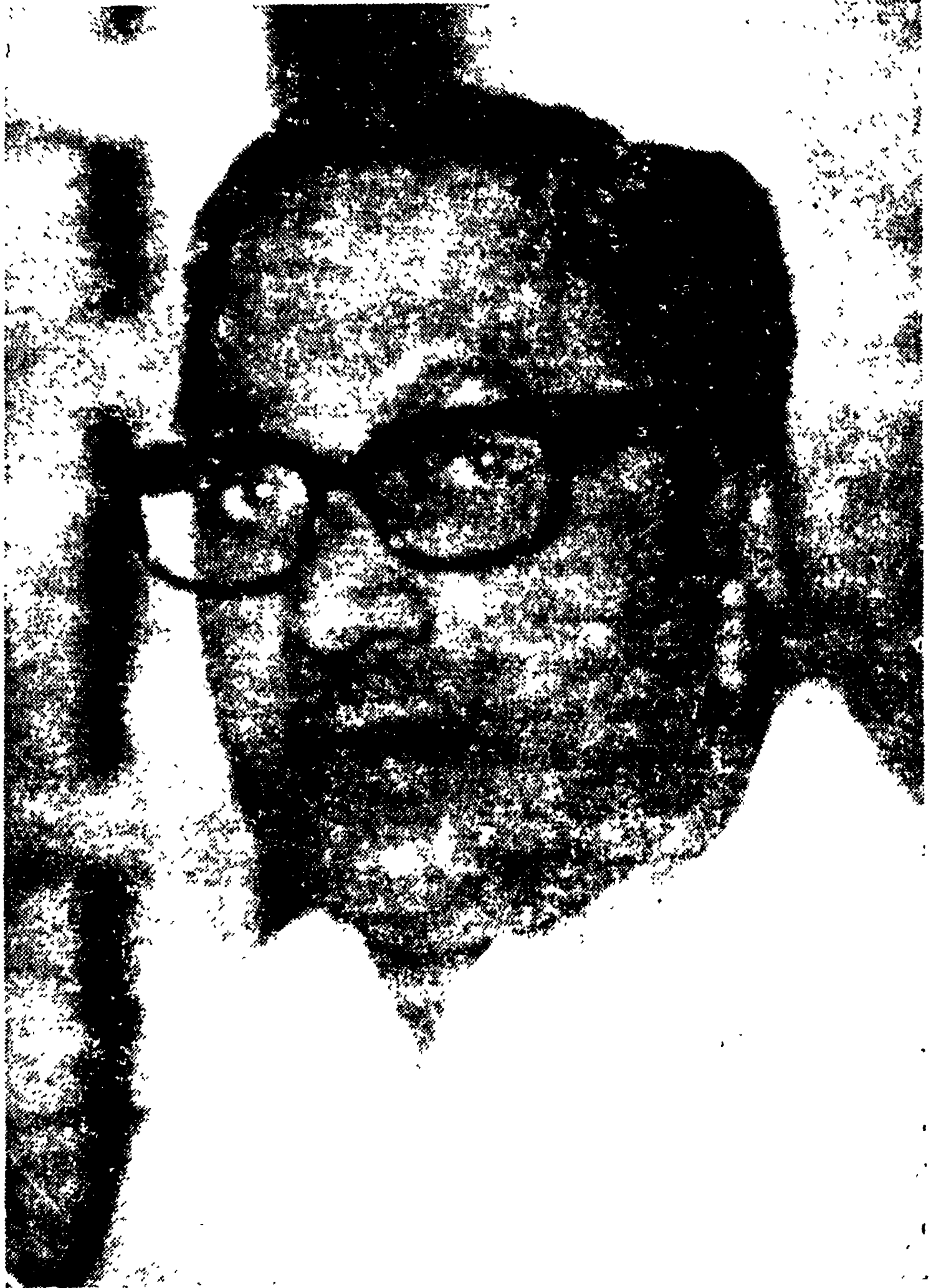
గ్రంథకర్త వీరేశలింగము పంతులు గారి కవులచరిత్ర తృతీయ భాగమును యథాతథముగా తన గ్రంథమున కెక్కించుకొని వారిని గూర్చి యేమనుచున్నాడో చూడుడు.

'ఆకవుల గ్రంథవిమర్శనమునెడ ఆయనకు అంత దీక్ష లేదు. ప్రసంగపశమున గ్రంథ గుణమును గూర్చియు. ఏకొలది పాటి ప్రశంసయేని యున్నను అది విమర్శన నునిపించుకొనదగిన స్థుండదు'. (పుట 328)

ఈ వాక్యములు వ్రాసిన చేతులతోనే గ్రంథకర్త 'సాహిత్య విమర్శన మెట్లు జరిగవలయునో ప్రదర్శించుటకది (కవుల చరిత్ర) మేలుబంతి' అని 412వ పుటలో వ్రాసి ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనెను.

ఇదిగాక మిగిలిపోయినవి పేర్లు వ్రాయుటలో తప్పులకు లెక్కలేదు. ఆయనను లెక్కించుటకు కొన్ని చూపుచున్నాను.

(తరువాయి 19 వ పేజీలో)

ఉభయ గోవావరీ మండలాల పట్టభద్రుల సాయోజకవర్గమునుండి

శాసనమండలికి పోటీచేసి అఖండవిజయమును చూరగొన్న

శ్రీ బలుసు ప్రబాకర బుచ్చి కృష్ణ

సత్య నారాయణ రావు గారు

శ్రీకృష్ణమాంబ

ఆచార్య నాగార్జునుడు

రచయిత శ్రీ చేబోలు చిన్నబ్రహ్మకవిగారు ఎం. ఏ. H. No 23-21-46 లలితనగరం. ర జమండ్రి-4. కలరియా

స గీత మాపాతమధుని సాహిత్య మాలోచనామృత మని కొందరు గొందరు. నిపుణులనైపుణ్య విశేషముచే నీ లక్షణ ముకప్పుడు తారుమారైనట్లు నిపించును. మరొకప్పుడీ గొండు లక్షణముకు భిన్న మైన 'తృప్తియః పంథాః' సాక్షాత్కరించును. ఇట్టి విచిత్రముగ మైన కాల ప్రవాహము లోని బుద్ధుడ కాబల్యము వాని తళ తళలను మించినది

నేటికీ వితాన వాహమలోని బుద్ధుడ ములో 'ఆచార్య నాగార్జునుడు' ఒకటి. దీని రచయిత శ్రీచేబోలు చిన్నబ్రహ్మకవిగారు వీరు 'కవితాజాతులచే, వ్యక్తిత్వోత్తులచే నాంధ్రులకు పరిచితులు. రాజమండ్రి నారికి సుపరిచితులు. ఈ గ్రంథము వారిరచనలలో పగునాటనది యని గ్రంథము మొదటనే స్పష్టమగును.

ఇందు నాలుగు గాళ్ళ సములలో సుమాగు గొండుగండల యేబది పద్యములతో లగింపుకలదు. వీరు రచించిన యీ గ్రంథము శ్రీ శాలూరివారిచే గణపతికి సమర్పితము. ప్రథమాశ్వాసమున పెండోలపురవర్ణన, వీరశూచార్య దంపతుల వర్ణన, వారి ప్రార్థన, పుత్రోత్పత్తి, వాని యువాకోగ్యము, బౌద్ధభిక్షు వాతనికి చికిత్సచేసి తన యధిఃము జేసికొనుట, వానిని పెంచి నాగార్జునుడని పేరుపెట్టి ధర్మ ముపదేశించుటయు వర్ణితములు ద్వితీయమున నాగార్జునుని కాశీయాత్ర, వాని యుపదేశములు, దేశసంచారము, సుహాసీని యను కామాతుర యగు వేశ్యకు

బుద్ధికాపృట యజ్ఞశ్రీ ప్రభువునకు సుహృద్దేఖ వ్రాయుట, అహింసా ప్రబోధము వర్ణితములు. తృతీయమున యజ్ఞశ్రీ నాగార్జునుల సమావేశము, సింహళగమనము, ప్రతినివర్తనము, చైత్యాది నిర్మాణముగావించు జేయుట మాన్యుగునవి కథితములు. చతుర్థమున శ్రీ పర్వత విశ్వవిద్యాలయ ప్రాధికార వర్ణనము, నాగార్జున నాగార్జునుని బోధల వివరణము, రాజకుమారుని రాజ్యలోభపు వాక్యములచే నాగార్జునుని శరీరత్యాగము, మాన్యుగునవి వర్ణితములు.

నాగార్జునుడు జన్మచే బ్రాహ్మణుడని కొందరు వశ్యబ్రాహ్మణుడని మఱి కొందరు వాదోపవాదములుగా గావించిరి. మంత తంత్రముల యందు, కిల్పమునందు, ధర్మచింతన యందు, పాండిత్యమునందు, నాగార్జునుడు పేరిందినవాడని కొందరు, కాడని మరికొందరు పలుకుదురు ఎవరి యాధారములు వారివి. ఎవరి యభిమానములు వారివి. కాని యిట్టి బౌద్ధకిథను స్వాదేవతా ప్రథమావం ద్యుడై యొకమతమున కధిస్థానమైన మైన గణపతి కంకిత మిచ్చుట యెంతవరకు చి తము? దీనిలోని స్వారస్య మేమి? యని పాఠకుల కనిపించును. బౌద్ధ గాఢావత్యములకు గలసంబంధ మేమి?

అవతారికా నిర్వహణము ప్రాచీనుల సద్ధతిలో నున్నను, కావ్య కవిత్వము అతిగా కవి ప్రశంసించుట (.) ప. విశిష్టాంధ్రకృతిన్ ఇత్యాదులు), ప్రాచీనా

ధునిక రీతులకు భిన్నమై యున్నది. అని పైంటు డైరెక్టరు వంటి యన్యభాషా పద ప్రయోగము దోషము కాకపోయినను, కొంతవిచిత్రముగా నగపడును కావ్య వైశిష్ట్యమున కిట్టిని సూచకము లేమో యనిపించును.

రుజాగ్రస్తుడైన నాగేశ్వరునికి జికిత్స చేయవచ్చున బౌద్ధభిక్షువు శిశువును తన కప్పించినచో నతనికి వైద్యము చేయుదు నను ఘట్టము రసగంతము కాకపోవుటయే కాక గ్రంథముఖ్యోద్దేశ మగు బౌద్ధమతో తక్కువ భంజక మనిపించును. 'నేనయే పరమావధిగా' అని యా బౌద్ధభిక్షు వనుట వాని ప్రవర్తన కనుగుణము కాదు కదా! బౌద్ధుడైన నాగార్జునుడు కాశీనగరమున నన్నపూర్ణావిశ్వేశ్వరులను దర్శించుట, గంగాతీరమున తపోనిరతు లగు మహాత్ములను గని స్తుతించుట, కాలనగర రాజావరీమున పరకాయప్రవేశము చేయుట, బార్యాభర్తల కామశాస్త్ర పరిజ్ఞాన పూర్ణదాంపత్యమున కానందించుట, మాన్యుగునవి కవి చెప్పదలచిన దానిని పాఠకుడు గుర్తింపలేనట్లు చేయును. కృష్యవ్యంతు యగు సుహాసీనిని నాగార్జునుడంధురాలపు కమ్మని శపించుట వాని పాత్రదాత్త్యమును కొంచె పఱచును.

మంత తంత్రాదుల సుత్కృష్టత సాధించి యందువలన రాజులు మొదలగు వారిని వశవర్తులను గావించు కొనిన నాగార్జునుడు యజ్ఞశ్రీకి సుహృద్దేఖ వ్రాయుటయేకాక రాజమాతకు నమస్కరించుట మరింత విచిత్రముగా నగపడును. నాగార్జును డైదుగండల సువత్సరములు పైగా బ్రదిక నను నత్యుక్తిని కవి సమర్థించుట చాలవిచిత్రముగ నుండును. ద్వారములోని మహాభారతిముననే గొండుగండలయేండ్లున్నవారు లభ్యము కాదుకదా. అట్టిచో కలియుగములోని నాగార్జునున కిట్టియస్సు నాపాదించుట

మతచారిత్రరీతులకు విరుద్ధ మగును. ఇట్టి కావ్యమును రచించుటలో కవి మిక్కిలి జాగ్రహకత వహించి యుండవలసినది. శివునివరుమున జన్మించిన నాగేశ్వరుడు బౌద్ధభక్తుల వలన బ్రదుకుట యనునది పరమేశ్వరునకు న్యూనతావహముకదా. అట్టిచో వాని జన్మకుఁ బరమేశ్వరానుగ్రహమును గారణముగా కవి చెప్పకుండైన బాగుండెడిది.

కథానిర్వహణమున కవి ప్రచారములో నున్న కావ్యముకథలను నమ్మి నాగార్జునునకు సర్వశాస్త్ర పాండిత్యమును, మంత్రతంత్రాదికాశలమును, రససిద్ధిత్వమును వర్ణించి కొన్ని వందల సంవత్సరములు బ్రదుకుటయేకాక రాజును బ్రదికించి; రాజ్యలోభాకృష్టుడైన రాజవమారుని సామాన్యులకంటె తనకు సన్నిహిత తరుడైనవానిని మార్చజాలని వ్యక్తిత్వము కలవానిగా జేయుచున్నట్లయిన దని గమనింప జాలకుండుట విచారకరము. నాగార్జునుని పాత్రచిత్రణమున నిట్టి మతచారిత్రక గ్రంథమున కెంతో జాగరూకత వహింపదగియున్నది. వర్ణనలు యథోచితములుగాక ప్రాచీనానుకృతిలో నడచిన వనిపించును. (పురవర్ణన మున్నగు నవి యిట్టివే.)

పదముల్పాదుచు నోరచూపులు (తిలక పేజీ 10 ప) ఏకగుపంటలచ్చి కొక (పేజీ 11) కంటిపద్యము లీకావ్యమార్గమున నలసిన పాఠకున కింత యాహ్లాదము కలిగించి కవి కవితాప్రశస్తిని వెల్లడించును. పద్యములు గణపూర్ణము లయినంతగా భావపూర్ణములు కాకపోవుట యగపడి, ఆద్యంతముల పుస్తకమును పరిశీలించినవారికి కసంకుప్తి గలిగించును.

శ్రీకంఠ సోమయాజికు

ధాన్యతిపతిహామఃకహిణిరతిలోకాలోకప్రచలిత కీర్తి

ఏకైకగణాధిపతి కవీశ్వరవినుతి

(ఆ 4 - 1 ప)

ఇట్టి పద్యము లర్థదూరములై సర్వసోఘరకములుగాక క్లేశము గలిగించును. ఆశ్వాసాంత గద్యలు, పుస్తకముయొక్క ఆద్యంతములు కవిని సంపూర్ణముగా పరిచయము గావించును. కవి వాటి ఆర్యమతస్థితి వర్ణనతోపాటు బౌద్ధమతములోని హీనయాన మహాయానములను, ఆయా వాదములను (సర్వాస్తీవాదము, స్థిరవాదము, విజ్ఞానవాదము, బాహ్యార్థవాదము, కూన్యవాదము) బౌద్ధమత గ్రంథ విశేషములను నామ మాత్రముగనైన స్మరించిన చాల బాగుండెడిది.

ఈగ్రంథమును పఠింపించినచో అభిప్రాయములు విరుదములు మున్నగు వానిలోగూడ కాంధ్రులు అక్షరప్రాధాన్యము నంది రనిపించును. కవిపాత్రచిత్రణమున, కథానిర్వహణమున, పద్యరచనమున చూపిన శ్రద్ధ చాల దనిపించును.

కవి తనకావ్యమును 'సాహితీవిమల సౌందర్యముతో నిండినదానిని'గా, విశిష్టాంధ్రకృతిగా, కలకాలము నిలుచుదానినిగా భావించుట వారి ఆత్మవిశ్వాసమును గూర్చించుచున్నది. అవతారికలో 24వ పద్యమున 'పిన్నయైన బుద్ధి' ఇత్యాది పద్య మపార్థ సద్యస్సూక్తికరము. అవతారికా నిర్వహణము సంక్షిప్తమై యేదియెవరిదో తెలియనంత గుబురుగా నున్నది.

అందే 27 పద్యము నెల్లూరు రాజమండ్రి కంటె తక్కువ యను నపార్థమును, ప్రాంతీయవివాదమును, లేక తిమిరచునట్లున్నది. మొత్తముమీద పద్యరచన సంపూర్ణ తృప్తికరముగా లేదు. బహుగ్రంథకర్తగా అబద్ధప్రతిష్ఠ డయిన కవికి వితమరింత పరిపూర్ణతనందవలెనని పాఠకు లాకాంక్షించుట తేసుబు కాదు. ముద్రణ స్థానిత్యబాహుళ్యముతోపాటు

ఈపక్షంలా

ఇటీవల రాజమండ్రి జాతీయసాహిత్య పరిషత్తువారి యాజమాన్యమున శ్రీమతి లక్ష్మీనరసమ్మ కాన్వెంటులో 'సాహిత్యము భారతకవ్యము' అనే విషయముపై ప్రభుత్వ కళాకాలాధ్యక్షులు శ్రీ ఆర్. డాన్. సుదర్శనంగారు ప్రసంగించియుండిరి.

సభకు శ్రీ ఎస్. రామాచారి (C.T.O.) అధ్యక్షత వహించిరి. ఇరవయ్యో కతాబ్దంలో బయట దేరిన సాహిత్యోద్యమాలు వాటికి మూలకారణాలైన సాంఘిక రాజకీయ పరిణామాలూ పునః పునః స్పష్టపఱచిరి పారిశ్రామిక విప్లవం. మార్క్సిజం. లెనినిజం. స్వాతంత్ర్యోద్యమం సాహిత్యంపై చూపిన ప్రభావం; ప్రకృతి కవిత, భావకవిత, దాదామజం, సర్రియలిజం ప్రబుద్ధతత్వం, లెర్నార్డు మెతత్వం, సింబాలిజం మున్నగు వానిని వివరించిరి. శ్రీశ్రీ కవిత్వంలో అన్ని ఉద్యమాల ప్రభావం గల రచనలున్నాయనిరి.

మహాత్ముని అహింసా సిద్ధాంతం, సహాయ నిరాకరణం సాత్విక నిరోధం వంటి సాంఘిక రాజకీయ ఉద్యమాల ప్రభావం సాహిత్యంపై ఎంతవఱకు పడిందన్న విషయాన్ని ఎంచుతేతనో వారు జైతించారు.

(చూ. ప్రక్కపేజీలో)

అల్పాల్పముగానైనను చందోవ్యాకరణ దోషములు పొడచూపుచున్నవి ప్రాచీన పద్ధతి కవితపై నేటి పాఠకులకు మోజు కలిగింపజేయుట కెంతో పరిశ్రమ యవసరము.

అనుభూతి కవిత్వానికే భావ కవిత్వానికే గల భేద సాహిత్యాలని వివరించడానికి యత్నించిరి. నేటి రచయితలు భావి రచయితలు; ఈ సాహిత్యోద్యమాల పరిణామ చరిత్రని బాగా పరిశీలన చేసి సాహిత్యాభ్యుదయమునకి కృషి చేయాలి. ఒక యువకని ప్రవచించిన 'మానం నాసందేశం' అన్న శుభాపీఠాన్ని ప్రశంసించిరి. విచిత్రం ఏమంటే ఆ యువ రచయిత తన సందేశాన్ని మానాచరణ వల్ల కాక వాచ్యంగా గొంతెత్తి ఉద్ఘాటించడం. అది ఆత్మాశ్రయంగా కాకుండా మరొకరిని బట్టి బాగుండేది. గుర్రోస్తు మానం వ్యాఖ్యానం శిష్యాస్తు చ్చిన్న సంకయా, మానం పరమ భూషణం అన్న నూత్న ఆ యువ కవి ఎటుగక పోవచ్చు. సభ్యులలోను అందఱునెటుగక పోవచ్చు. అవి ఆత్మంతరములేయములకదా. 'బాలోచ్చిష్ట మిదం సర్వం' అన్నది ధృష్టిలో ఉంచుకొని కృజసాత్మక మారిన రచనల లభింపించడంలో ఆశ్చర్యంలేదు. క్రీ. శ్రీ రచనలలో అనేకం ఈ పరిధికి లోబడి ఉన్నాయన్నది గమనింపదగ్గ విషయం.

గత ఎన్నడై యొక్క సాహిత్య చరిత్రానింహార లోకనం చేసినప్పుడు రాజా ప్రతాపసింహ చరిత్ర, శివభారతం, సౌందరనందం, ఆంధ్ర పురాణం వంటి ఆధునిక చ్ఛందోబద్ధ కావ్యాలని స్ఫురించనైనా స్ఫురించక పోవడానికి సాహిత్యం అంటే నేడు ప్రభావంతో ఉన్న నవ్యసాహిత్య మనేడే సాహిత్యం అని భావించడం కావలమా?

సాహిత్య గమగ్రావ లోకనం చేయడం ఒక సమాజక కాలంలో సాధ్యం కావని భావించవచ్చును.

— ... —

- (16 వ శ్రేణి తరువాయి)
- పుట. 2, 819, 40. నవ్యసాహిత్య వీధులు ఆంధ్రసంస్కృతి. త. ప.
- నవ్యాంధ్రసాహిత్య వీధులు తెలుగు సంస్కృతి ఒప్ప.
- పుట. 65. మహాకాళి నూర్వారావు తప్ప.
- నుబ్బారాయడు. ఒప్ప.
- పుట 109. సీతా రామాంజనేయ మకు వేదాంత గ్రంథమును రచించిన పరశురామ పంతుల రామమూర్తి. తప్ప.
- లింగమూర్తి. ఒప్ప.
- పుట. 117. సింహాసనసాధనంజక. తప్ప.
- సింహాసనసాధనంజక. ఒప్ప.
- పుట. 879. భూపాలీయము. తప్ప.
- బాన్ తామన్ ఫ్రెయిర్ భూపాలీయము. ఒప్ప.
- పుట. 800. తెలికపర్ల వెంకటకర్ణం గారి వచన వాఙ్మయచరిత్ర. తప్ప.
- మల్లాది వెంకటరత్నం. ఒప్ప.
- పుట. 807. భుజంగరావుగారు ఉపన్యాస దర్పణమును వ్యాసగుచ్చము. తప్ప.
- నందిరాజు చలపతిరావు. ఒప్ప.
- సహస్రదోష జాప్తమును నీ గ్రంథము నవ్యసాహిత్యఅకాడమీ న్యాయనిర్ణేతలు అవార్డునకు నిఘోర్న చేయుట, పుస్తకమును తూర్తిగా చదువకయే సభలలోను పత్రికలలోను ప్రశంసాపరంపర మరిపించుట, అన్నింటికన్న మిన్నగా దీనిని ఎం. వి. విద్యార్థులకు రికమెండేడ్ పుస్తకముగా, విశ్వవిద్యాలయ సాహిత్యగ్రంథ నిర్ణాయక సంఘమునిర్ణయించు భూమికగా ఈసాహిత్య సాహిత్య యుగములో ఆంధ్ర యుగము ప్రారంభమయినట్లు తోచు

1. విజయనగర సంస్థానము - ఆంధ్రవాఙ్మయ పోషణ. నిడుదవోలు వేంకటరావు. పుటలు 93-94. 1965.
 2. తెలుగుసంస్కృతి పుట 1126 లో మనోరమ పద్యకావ్య మనిషేగలదు. ఇది పొరపాటు.
 3. విశేష వివరములకు చూ. తెలుగు సాహిత్యముపై ఇంగ్లీషుభాషా ప్రభావము డా॥ కొత్తపల్లి వీరభద్రరావు 1960. పుటలు. 268-269.
 4. శ్రీరాధామోధకము. చింతలపూడి ఎల్లనార్యుడు - 1936. ముద్రి.
 5. శ్రీరాధామోధక ప్రశస్తినిన్నగ్రంథము - 1951 లో ప్రచురితము - ఇది రామకృష్ణయ్యగారిచే వ్రాయబడి యుండును.
 6. కృంగార శ్రీనాథము - 1928. బెజవాడ. తొలిపలుకు పుటలు. 1-2
- (ఈ వ్యాసములోని అంశములు సరియైనవి కావని సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు న్యాయనిర్ణేతలుగాని, పత్రికా ప్రశంసలు మరిపించినవారు గాని, విశ్వవిద్యాలయ పి. ఏ. పాఠశాల నిర్ణాయక సంఘమువారు గాని, కమ్యూనిస్టు పార్టీ లెవరైన గాని నిరూపించుటకు ప్రాసాదించిన నమోదానన సంతోషముతో ప్రచురింపగలదు.
- (సంపా.)

బి. వి. ఆండ్ కో.,
రాజమండ్రివారి

II ఇంటరు తెలుగు నోట్సు
II బి. కాం. తెలుగు నోట్సు
II ఇంటరు అక్వైటామ నోట్సు

పునర్ముద్రణము త్వరలో పూర్తియగుచున్నది.

ఉ ద్ధ ర థ ము లు

1) నిర్వచన మహాభారతము (పదునెనిమిది పర్వములు)	రూ. 50—00
2) నిర్వచన అధ్యాత్మ రామాయణము	రూ. 20—00
3) నిర్వచన మహాభాగవతము	రూ. 80—00
4) శ్రీ వేంకటేశ్వర విజయము	రూ. 25—00
5) వందమాల నాటకము	రూ. 5—00
6) వేణీసుంహార నాటకము	రూ. 5—00
7) శ్రీ వాల్మీకి రామాయణము మొదటి సంపుటము	రూ. 80—00

కృతికర్త : ప్రకాశబాబు :

బు లు సు వేంకటేశ్వరులు, ఎం. ఏ.

8-22-14, గాంధీనగర్, కాకినాడ-4.

ర చ యి త ల కు మ న వి

సంక్షేపముగను, సామనస్యముతోఁ గూడినవిగాను, నుండు విమర్శనాత్మక రచనలకు స్వాగతము. గ్రంథవిమర్శకు బ్రాహ్మ ఖ్యము, బౌద్ధతత్వము మొదలైనవి అభిప్రాయ భేదములకు సమాచిత గౌరవము. వాద్యమునఁ జేరఁదగు వివిధాంశములపైఁ దమ రచనలు వంపి మాకుఁ జేయుతనీయఁ బ్రార్థన. రచనలు సరళగ్రాంథికములలోఁ గాని, శిష్టవ్యాకరణాంశములలోఁ గాని యుండవచ్చును. సలక్షణములు రసవంతములు నగు వత్సరచనలకు ప్రత్యేక స్వాగతము.

వివాదాస్పదములుగాని, చట్టబద్ధమైన, మత, రాజకీయ, ఆర్థిక, కాస్త్రీయ విజ్ఞాన, పారమార్థిక, సాహిత్యాదులకు సంబంధించి వివిధప్రక్రియలకుఁ జేందిన ఏవిషయములమీఁది రచనలనైనఁ బ్రచురించుట మౌ యభిలాష.

రచన మాకుఁ జేరిన కొందరితోఁజాలలోఁ బ్రచురణకు స్వీకరించిన విషయము రచయితలకుఁ దెలుపఁబడును. స్వీకరింపఁ బడని రచనలు త్రిప్పిపంపుటకు తగిన తపాలాస్టాంపులు రచనలతోపాటు పంపవలయును.

క్రొత్తపుస్తకములను రెవ్రూకి పంపువారు రెండుకాపీలు పంపఁగలరు. పంపఁబడిన ప్రతి పుస్తకముమీఁదను వీలయినంత వఱకు రెవ్రూ ప్రచురింపఁబడును.

— ఎ డి ట థ.

అడ్రసు :—

సంపాదకుడు, బు లు సు సీ తా రా మ శాస్త్రి,

రిజిస్టరు తెలుగు లెక్కరూ, వి. టి. జి. కాలనీ,

6-8-7, ఇన్నీసు పేట (త్యాగరాజనగర్), కాజుమండి-1.

